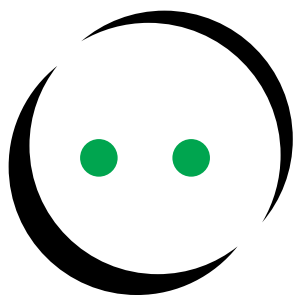

VUOSIKERTOMUS 1997

SISÄLTÖ

Toimitusjohtajalta	4
Avaintiedot 1997	6
Kainuun Sähkö Oyj:n perusorganisaatio 1.1.1998	7
Liiketoimintakatsaukset	
Sähkön myynti	8
Verkkotoiminta	11
Kaukolämpö	14
Henkilöstö	16
Kainuun Sähkö 50 vuotta	18
Sähköstakö merkkituote	20
Tilinpäätös	
Hallituksen toimintakertomus	24
Tuloslaskelma	31
Tase	32
Kassavirtalaskelma	34
Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	35
Tilinpäätöksen liitetiedot	36
Liiketoimintojen eriyttämisen liitetiedot	43
Liiketoimintojen eriyttämisen lisätiedot	46
Tilintarkastuskertomus	48

Taloudelliset julkaisut vuodelta 1998

Osavuositarkastus tammi-huhtikuu, viikolla 22/98

Osavuositarkastus tammi-elokuu, viikolla 39/98

Tilinpäätöstiedote

Vuosikertomus, viikolla 12/99

Tiedotteita voi tilata osoitteesta

Kainuun Sähkö Oyj, Viestintä, PL 5, 87101 Kajaani tai
info@kasoy.fi

TOIMITUSJOHTAJALTA

Sähkön myynti on ollut kilpailtua liiketoimintaa runsaat kaksi vuotta ja kilpailu on kiristynyt kaiken aikaa. Toimintamme vapailla sähkömarkkinoilla on ollut aktiivista ja olemme myös menestyneet hyvin. Olemme kuitenkin nähneet kehityksen johtavan siihen, että uudet ratkaisut ovat välttämättömiä.

Voimavarojemme vahvistamiseen tarjoutui tilaisuus vuoden 1997 aikana, kun osa yhtiön omistajista ilmaisi halunsa luopua yhtiön osakkeista. Monivaiheisten selvitysten ja neuvottelujen jälkeen omistajat löysivät yhteisymmärryksessä erinomaisen ratkaisun. Kainuun suuret kunnat Kajaani, Kuhmo, Sotkamo ja Suomussalmi lisäsivät omistustaan yhtiössä, kun taas pienet kuntaomistajat Hyrynsalmi, Kestilä, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi ja Vuolijoki luopuivat omistuksestaan ja Vaa-

lan kunta vähensi omistusosuuttaan hieman. Uutena omistajana yhtiöön tuli Graningeverkens AB (publ.) eli Graninge, joka on merkittävä ruotsalainen energia- ja metsäteollisuusyrittäjä. Järjestelyjen seurauksena Kainuun Sähköllä on kuusi osakkeenomistajaa, jotka kaikki ovat kiinnostuneita omistuksestaan ja yhtiön kehittämisestä.

Graningen osakkuus on yhtiöllemme hyvin merkittävä, koska sen kautta pääsemme luontevasti osaksi norjalais-ruotsalais-suomalaisia sähkömarkkinoita. Operatiivisella yhteistyöllä vahvistamme resurssijamme sähkön hankinnassa ja markkinoinnissa sekä tuotekehityksessä ja voimme siten parantaa kilpailukykyämme. Omistus pohjan kansainvälistyminen tarjoaa myös hyvät mahdollisuudet yrityskulttuurimme kehittämiseen niin, että Kainuun Sähkön asema eturivin suomalaisena sähköyhtiönä vahvistuu.

Osakeyhtiön omistaminen ei ole pyyteetöntä toimintaa, vaan siitä on oltava omistajille selkeää hyötyä. Markkinataloudessa liiketoiminnan hyödyt mitataan rahassa, mikä merkitsee sitä, että osakeyhtiön on tuotettava voittoa ja sillä on oltava selkeä osingonjakopolitiikka. Vuonna 1997 Kainuun Sähkö onnistui tekemään historiansa parhaan tuloksen, ja hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan omistajille 10,0 miljoonaa markkaa. Myös tytäryhtiö Kajaanin Lämpö paransi tuloistaan merkittävästi ja sen hallitus esittää 1,2 miljoonan markan osingonjakoa.

Sähkönhankintamme rakenne on monipuolinen. Siihen sisältyy runsaasti vesivoimalla, puujätteellä, puuhakkeella ja biopolttoaineilla tuotettua sähköä ja niiden osuutta voidaan myös kasvattaa. Lisäksi tutkimuksemme ovat osoittaneet, että tuulivoiman kannattavuusedellytykset ovat Kainuun vaaroilla samaa tasoa kuin Pohjanlahden rannikolla. Vuoden 1997 aikana vakuutuimme siitä, että Suomeen on mahdollista synnyttää vihreän sähkön markkinat. Myös yhteistyö Graningen kanssa antaa uusia mahdollisuuksia, onhan yritys merkittävä vesivoiman tuottaja ja johtavia vihreän sähkön myyjiä Ruotsissa. Sähkömarkkinoiden kehitysvaihe ja yhtiön resurssien vahvistuminen loivatkin edellytykset tuotteistamamme Ekosähkön laajamittaiselle markkinoinnille. Kiinnostus uutta tuotettamme kohtaan on ollut odotettuakin runsaampaa ja Ekosähkön näkymät ovat lupaavat.

Vauhti sähkömarkkinoilla kiihtyy ja muutostahti on nopea. Menestys edellyttää yhtiön omistajilta näkemystä tulevaisuudesta ja rohkeutta tehdä ennakkoluulottomia ratkaisuja. Yhtiön hallitukselta vaaditaan kykyä strategisiin valintoihin ja yhtiön henkilöstön on jaksettava uurrastaa ja kyettävä uusiutumaan ja parantamaan jatkuvasti työskentelyään. Vuosi 1997 osoitti, että asemamme on hyvä ja asiakkaamme luottavat meihin.

Lämpimät kiitokseni,
mennään yhdessä eteenpäin.

Kajaanissa 25. helmikuuta 1998

Timo Pylvänen

AVAINTIEDOT 1997

Kainuun Sähkö -konsernin muodostavat emoyhtiö Kainuun Sähkö Oyj ja sen tytäryhtiö Kajaanin Lämpö Oy. Konsernin pääliiketoiminnot ovat emoyhtiön harjoittama sähköliiketoiminta ja tytäryhtiön harjoittama kaukolämpöliiketoiminta. Emoyhtiön sähköliiketoiminta jakaantuu verkkotoimintaan ja kilpailun piirissä olevaan sähkön myyntiin.

VUOSI LYHYESTI

- Konsernin tulos parani 46 %. Voitto ennen varauksia ja veroja oli 22,8 miljoonaa markkaa.
- Kasvu haettiin vapailta sähkömarkkinoilta: sähkön myynti loppuasiakkaille kasvoi 16,1 %.
- Vihreän sähkön markkinat Suomessa saivat vauhtia yhtiön käynnistettyä Ekosähkö-tuotteensa markkinoinnin.
- Kainuun Sähkö meni osakkaaksi Lapin Sähkövoima Oy:öön, joka osti valtiolta Kemijoki Oy:n osakkeita. Toukokuusta lähtien yhtiön käytössä on ollut noin 8 MW Kemijoen tuotantoa osakashintaan.
- Hyrynsalmen, Kestilän, Paltamon, Puolangan, Ristijärven ja Vuolijoen kunnat luopuivat yhtiön omistuksesta. Uudeksi osakkaaksi tuli ruotsalainen energia- ja metsäteollisuusyrittäjä Graningeverkens AB 25,7 %:n omistusosuudella.
- Yhtiö muutettiin julkiseksi osakeyhtiöksi ja toiminimi Kainuun Sähkö Oyj:ksi.
- Kainuun Sähkön 50-vuotisjuhlavuotta vietettiin teemalla Yhdessä eteenpäin – Puhtaasti sähköllä jo puoli vuosisataa.

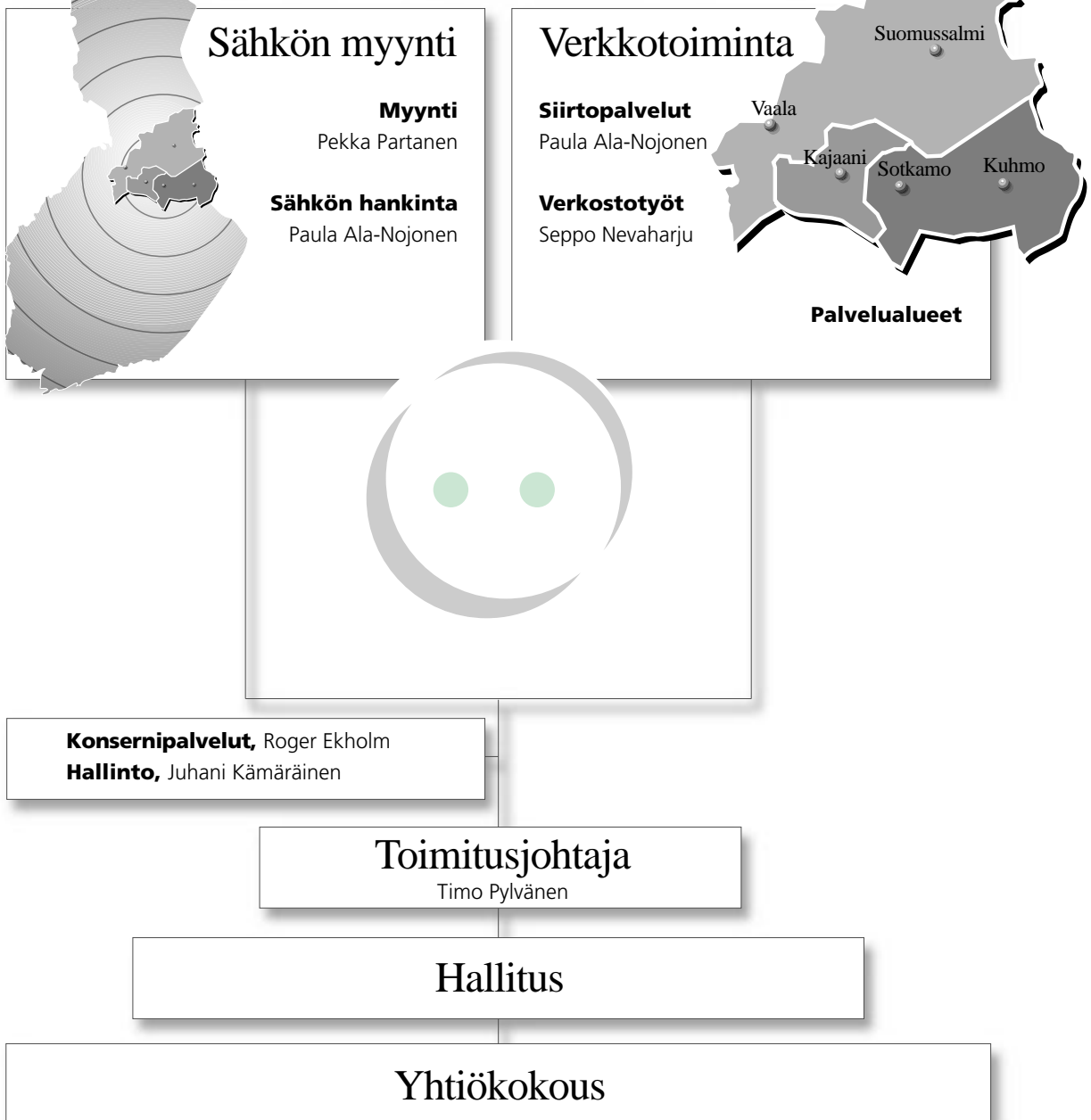
TALOUS		1997	1996	Muutos
Liikevaihto	milj.mk	283	285	- 0,6 % *)
Voitto ennen varauksia ja veroja	milj.mk	23	16	+ 46,0 %
- osuus liikevaihdosta	%	8,1	5,5	+ 2,6 %-yks
Taseen loppusumma	milj.mk	453	448	+ 1,2 %
Sijoitetun pääoman tuotto	%	6,2	4,3	+ 1,9 %-yks
Omavaraisuusaste	%	81,7	78,3	+ 3,4 %-yks
Maksuvalmiussuhde (quick ratio)		2,8	2,7	+ 0,1
Investoinnit	milj.mk	38	26	+ 44,3 %
- osuus liikevaihdosta	%	13,4	9,3	+ 4,1 %-yks

ASIAKKAAT		1997	1996	Muutos
Sähköasiakkaat	kpl	50 529	50 233	+ 296 kpl
Kaukolämpöasiakkaat	kpl	1 357	1 342	+ 15 kpl

ENERGIAN MYYNTI		1997	1996	Muutos
Sähkö (ilman tilapäiskauppaa)	GWh	803	692	+ 16,1 %
Kaukolämpö	GWh	264	262	+ 0,8 %
Henkilöstö keskimäärin	hlö	188	199	- 5,5 %

*) Liikevaihto pieneni energiaverotuksen rakennemuutoksesta johtuen.

Asiakkaat

Kainuun Sähkö Oyj:n perusorganisaatio 1.1.1998.
Tytärtyhtiö Kajaanin Lämpö Oy:n toimitusjohtajana toimii Pekka Keränen.

SÄHKÖN MYYNTI

Sähkön myynnin tehtävänä on sähkön myynti ja markkinointi sekä sähkön hankinta omista, vuokratuista ja osakkuusvoimalaitoksista sekä tukkumyyjiltä ja sähköpörssistä. Sähkön myynnin osuus konsernin liikevaihdosta vuonna 1997 oli 53 %.

MARKKINATILANNE

Sähkömarkkinoiden avautuminen jatkui vuoden 1997 alussa, kun kilpailuttamista rajoittanut 500 kW:n tehoraja poistui. Muutos toi kilpailun piiriin runsaasti keskiuurta teollisuutta ja palveluyrityksiä, mutta pienyritykset ja kotitaloudet jäivät edelleen markkinoiden ulkopuolelle lain vaatiman mittalaitteen kalleuden vuoksi.

Kilpailu yritys- ja yhteisösektoreilla kiristyi odotetusti yhä useampien asiakkaiden kilpailuttaessa sähkön ostonsa. Myös aktiivisten sähkömyyjien joukko kasvoi ja yhteenliittymät markkinoinnissa yleistyivät. Valtaosa sähkömyyjistä pitäytyi edelleen ns. puolustavassa strategiassa tavoitteenaan entisten asiakkaiden säilyttäminen. Tarjouskyselyjen yhteydessä esiintyi runsaasti avoimia tarjouksia, joissa paikallinen yhtiö sitoutui myymään sähköä ulkopuolisia myyjiä edullisemmin tarjousten hintatasosta riippumatta.

Loppuvuodesta hintataso kilpailluilla markkinoilla painui selvästi yleisen tukkuhintatason alapuolelle, minkä vuoksi tukkuhankinnan varassa olevien yritysten oli vaikea säilyttää sähkönostonsa kilpailuttaneet asiakkaansa. Kilpailun kiristymistä kuvasi myös Suomen suurimman sähköntuottajan tulo sähkömyyjäksi vähittäismarkkinoille.

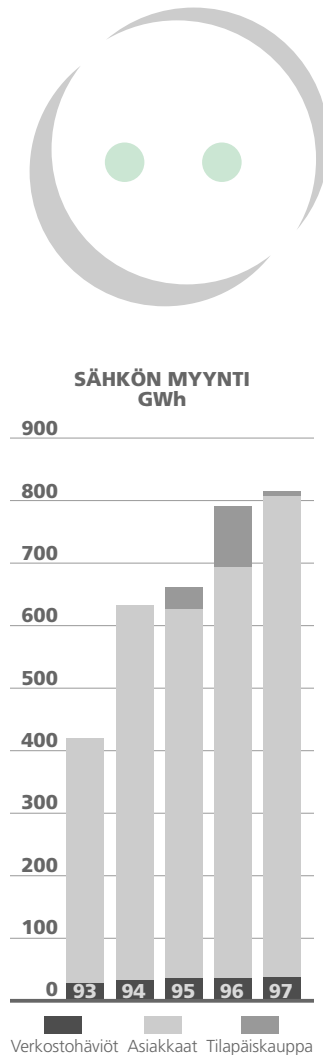
Kokonaisuutena markkinat kehittyivät toimivampaan suuntaan, joskin markkinoiden kypsymättömyys ja samanaikaisesti kiristynyt kilpailutilanne toivat mukanaan myös epäterveitä elementtejä. Osa kilpailua vääristävistä tekijöistä on rakenteellisia, kuten kantaverkkomaksujen alueelliset hintaerot, ja osa johtuu riittämättömästä markkinavalvonnasta.

MYYNIN KEHITYS

Sähkön vähittäismyynti kasvoi 16,1 % ja oli 803 GWh. Kasvu syntyi vähittäismyynnistä oman jakelualueen ulkopuolelle, jonka määrä yli 2,5-kertaistui edellisestä vuodesta. Koko myynnin volyymi (806 GWh) kasvoi vähemmän eli 1,8 %, sillä tilapäiskauppaa muille sähköyhtiöille tehtiin selvästi edellisvuotta vähemmän. Tilapäiskaupan väheneminen korvaantui täysimääräisesti vähittäismyynnin kasvulla.

Merkille pantavaa kertomusvuodessa oli kilpailijoiden selvä aktivoituminen Kainuussa. Vuoden lopussa yhtiön verkkovastuualueella moi sähköä 18 ulkopuolista sähkömyyjää. Markkinaosuus verkkovastuualueella pieneni, mutta oli edelleen 96,5 %. Menetettyt asiakkaat olivat yhtä lukuun ottamatta sellaisia liikeketjujen ja valtionhallinnon toimipisteitä, joissa ostopäätös tehtiin Kainuun ulkopuolella. Asiakasmäärä kasvoi vajaalla 300 asiakkaalla ja oli vuoden päättyessä 50 529.

Merkittävä osuus myynnistä menee edelleen sähkölämmitysasiakkaalle. Astepäiväluvulla mitattuna kertomusvuosi oli noin prosentin edellistä vuotta kylmempi, mikä vaikutti jonkin verran kasvuun lisääntyneenä lämmitysenergian kysyntänä. Pitkäaikaisiin keskiarvoihin eli ns. normaalivuoteen verrattuna vuosi oli kuitenkin 1,2 % lämpimämpi.

Kotitalouksien jäätyä käytännössä kilpailun ulkopuolelle Kainuun Sähkö aktivoi taloyhtiöitä sähkön yhteisostoon. Merkittävä päänavaus saavutettiin lokakuun alussa, kun lohjalainen asunto-osakeyhtiö teki sähköntoimitussopimuksen yhtiön kanssa.

Kirstyneen kilpailutilanteen vuoksi julkisia myyntihintoja laskettiin marraskuun alussa keskimäärin 1,8 p/kWh. Hintamuutoksen mahdollisti sähkön hankinnassa saavutetut kustannussäästöt.

SÄHKÖN HANKINTA

Kainuun Sähkön keskeinen vahvuus on sähkönhankinnan monipuolisuus sekä oman, vuokratun ja osakkuus-sähkön keskimääräistä suurempi osuus sähkön kokonaistarpeesta.

Sähkönhankinta omista, vuokratuista ja osakkuusvoimalaitoksista kattoi runsaat 44 % kokonaistarpeesta. Suurin yksittäinen hankintalähde oli Kainuun Voima Oy, josta hankittiin runsas kolmannes. Hankinta Kemijoelta oli huhtikuun loppuun saakka valtion osuuden käyttöä ja toukokuun alusta lähtien oman Lapin Sähkövoima Oy:n kautta omistettujen Kemijoki-osuuden käyttöä. Oman ja vuokratun voimantuotannon käytettävyyttä oli kertomusvuoden aikana hyvä. Vesivoimatuotannon määrää pienensi kuitenkin kuiva loppukesä sekä Kemijoki-osuuden pieneneminen kolmasosaan toukokuun alussa 1997. Tukkusopimushankinta Kymppivoima Oy:ltä sekä muut erilliset hankinnat olivat 56 % kokonaistarpeesta.

Joulukuussa 1997 Kainuun Sähkö myi omistamansa Kymppivoima Oy:n osakkeet ja allekirjoitti sähkönhankintasopimukset Imatran Voima Oy:n kanssa. Muutokset sähkönhankinnassa astuivat voimaan 1.1.1998. Samassa yhteydessä Kainuun Sähkön avoimeksi toimittajaksi vaihtui Imatran Voima Oy.

Marraskuussa Kainuun Sähkö siirtyi EL-EX-sähköpörssin A-jäseneksi ja hankki näin oikeuden suoraan kaupankäyntiin pörssissä. Voimassa olleiden tukkusopimusjärjestelyjen vuoksi pörssikauppa päästiin aloittamaan vas-

ta vuoden 1998 alussa. Kertomusvuonna sähköpörssin jäsenyyttä käytettiin ensisijaisesti sähkön hintakehityksen seuraamiseen.

Kokonaisuutena sähkönhankinnassa onnistuttiin hyvin: kustannukset kasvoivat volyymikasvua maltillisemmin ja myynnin hintakilpailukyky kehittyi suotuisasti.

Vuokatinvaaralla kolme vuotta kestäneiden tuulimitausten tulokset valmistuivat alkusyksystä ja niiden perusteella tuulivoiman rakentaminen vaaralle on nykyisillä valtionavustuksilla kannattavaa. Hankkeen ympäristövaikutusten analysointi käynnistetään maankäyttöasioiden ratkettua. Kertomusvuoden lopulla tuulimitaukset käynnistettiin kahdessa uudessa kohteessa, Hyrynsalmen Pieni-Tuomivaaralla ja Paltamon Kivesvaaralla.

EKOSÄHKÖ

Yhtiön vuonna 1996 tuotteistaman Ekosähkön markkinointi alkoi tuottaa tuloksia ja ensimmäiset sopimukset solmittiin heinäkuussa 1997. Kiinnostavimman kohderyhmän muodostavat kotitaloudet, jotka pääsevät todellisen kilpailun piiriin vuoden 1998 aikana. Tähän valmistautuen käynnistettiin vuodenvaihteessa valtakunnallinen Ekosähkön markkinointikampanja, jota jatketaan vuoden 1998 aikana.

Ekosähkäksi on määritelty puuhakkeella, puujätteellä, vanhalla vesivoimalla sekä tuulella tuotettu sähkö. Kertomusvuonna Ekosähköä tuotettiin puulla Kuhmon Lämpö Oy:n ja Kainuun Voima Oy:n voimalaitoksissa ja vedellä Kainuun Voima Oy:n, Pyhännänkosken sekä Kemijoki Oy:n voimalaitoksissa.

Ekosähkötase

Vuonna 1997 puulla tuotetun Ekosähkön hankinta oli 51,1 GWh ja vedellä tuotetun Ekosähkön hankinta 113,9 GWh eli yhteensä 165,0 GWh. Vastaavasti Ekosähkösopimuksen tehneet asiakkaat käyttivät sähköä vuoden 1997 aikana 1,3 GWh.

LIKEVAIHTO JA TULOS

Sähkön myynnin liikevaihto oli 155,4 miljoonaa markkaa (161) ja voitto ennen varauksia ja veroja 14,1 miljoonaa markkaa (7,4). Myyntivolyymien kasvusta huolimatta sähkön myynnin liikevaihto pieneni 3,6 prosenttia, koska energiavero ei vuonna 1997 sisältynyt liikevaihtoon edellisen vuoden tavoin. Myynnin tuloksen huomattava paraneminen johtui pääasiassa sähkön hankintakustannusten pienenemisestä. Tulosta lisäsi myös myynnin kasvu verkkovastuualueen ulkopuolelle.

NÄKYMIÄ VUODELLE 1998

Vuoden 1998 aikana pienasiakkaat pääsevät kilpailutamaan sähkön toimittajia ilman tuntitehot rekisteröivää mittaria. Muutos lisää huomattavasti asiakaspotentiaalia markkinoilla ja tervehdyttää kilpailua myös suurasiakassektorilla, koska ristiin-subsventiot eri asiakasryhmien välillä vaikeutuvat. Näköpiirissä on myös uudenlaisten sähkön vähittäismyymien tulo markkinoille sekä pelkkään sähköpörssissä käytävään trading-kauppaan keskittyvien yritysten syntyminen. Näiden tekijöiden vaikutusta mm. markkinaosuuksiin on vaikea ennakoita.

Vähittäismarkkinoilla erottuminen kilpailijoista nousee entistä merkittävämmäksi kilpailueduksi, minkä vuoksi Kainuun Sähkön panostus vihreän sähkön markkinoilla lisääntyy. Kehitystä tukee vuonna 1997 toteutettu omistusjärjestely, jossa Ruotsin johtaviin vihreän sähkön myyjiin lukeutuva Graninge tuli yhtiön toiseksi suurimmaksi omistajaksi. Järjestely mahdollistaa myös muita uusia yhteistyömuotoja pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla yhdessä Graningen kanssa.

Suomen Kantaverkko Oyj osti EL-EX-sähköpörssin koko osakekannan tammikuussa 1998. Suomalaisen EL-EX-sähköpörssin ja norjalais-ruotsalaisen NordPool-sähköpörssin yhteistyö tiivistyneenä vuoden aikana ja suunnitelmien mukaan Suomesta tulee pohjoismaisen sähköpörssin yksi hinta-alue. Muutosten seurauksena sähköpörssitoiminnan merkitys suomalaisten sähköyhtiöiden kannalta kasvaa.

VERKKOTOIMINTA

Verkkotoiminnan tehtävänä on siirtää sähköä yhtiön verkkovastuualueella Kainuussa sekä Kestilän ja Pyhännän alueilla Pohjois-Pohjanmaalla. Verkkotoiminta suunnittelee, rakentaa, käyttää ja ylläpitää sähköverkkoa ja tarjoaa sähkön myyjille siirto- ja verkkopalveluja tasapuolisin ehdoin. Verkkotoiminnan osuus konsernin liikevaihdosta vuonna 1997 oli 30 %.

SÄHKÖN SIIRTO

Verkkovastuualueen jakeluverkkoon liittyneeseen kulutukseen siirrettiin sähköä 643 GWh (+ 2,8 %) ja alueverkkoon liittyneeseen kulutukseen 62 GWh (-2,4 %), verkostohäviöt sisältyvät lukuihin. Tuotantoa siirrettiin jakeluverkossa 29 GWh ja alueverkoissa vajaat 286 GWh. Siirtoasiakkaita oli vuoden päättyessä 50 545 eli 323 asiakasta edellisvuotta enemmän.

Sähkömarkkinalain mukaan jakeluverkon haltijalla on velvollisuus selvittää verkkoalueellaan tunnitaites mittauksien eli tehdä ns. taseselvitys. Syyskuussa 1997 Kainuun Sähkö teki hankintasopimuksen uudesta mittauksietokantajärjestelmästä, joka nopeuttaa ja tehostaa mittauksien tietojen käsittelyä taseselvityksessä.

Siirtohinnoittelun rakennetta muutettiin 1.1.1997 ottamalla käyttöön liittymän sähkökäyttöpaikkojen lukumäärän mukainen hintaporrastus perusmaksuissa. Muutos ei vaikuttanut keskimääräiseen siirtohinnaan, vaan kohdisti kustannukset aikaisempaa kustannusvastaavammin eri asiakasryhmille. Marraskuun alussa arvonnäköverollisia siirtohinnoja nostettiin keskimäärin 1,6 p/kWh. Rakenne- ja hintamuutosten jälkeenkin Kainuun Sähkön siirtohinnot ovat jakeluverkon laajuuteen ja siirtomääriin nähden alhaiset.

ENERGIAVEROTUS

Joulukuussa 1996 hyväksytyn uuden energiaverolain mukaisesti vuoden 1997 alussa siirryttiin sähköntuotannon verotuksesta kulutuksen verottamiseen eli sähkövero peritään siirtomaksuissa. Kolme ensimmäistä kuukautta vero oli kaikelle kulutukselle sama eli 2,4 p/kWh. Huhtikuun alusta lähtien veroluokkia on ollut kaksi. Alhaisemman veroluokan veroon (1,45 p/kWh) ovat olleet oikeutettuja teollisuus ja ammattimainen kasvihuoneviljely. Muulta kulutukselta peritty sähkövero oli loppuvuoden 3,3 p/kWh. Lisäksi molempien sähköverojen yhteydessä on kerätty huoltovarmuusmaksua, jonka suuruus oli 0,075 p/kWh. Sähköveroista ja huoltovarmuusmaksuista peritään myös arvonnäkövero.

Kiristynyt energiaverotus on nostanut verojen (sähkövero ja alv) osuuden sähkön kokonaishinnasta jo yli kolmanneksen. Lisäksi energiaveromuutos on lisännyt veron kerääjänä toimivien jakeluverkon haltijoiden työmäärää ja aiheuttanut hämmennystä asiakkaissa.

SÄHKÖN LAATU

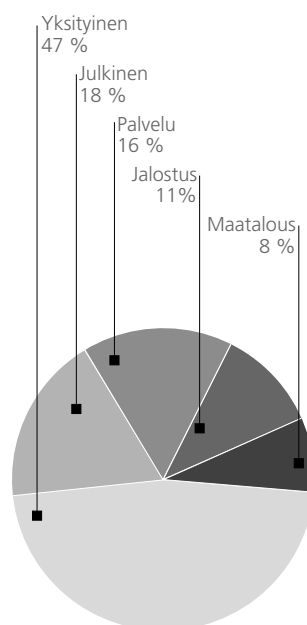
Verkoston käytön osalta vuosi oli keskimääräistä parempi. Keskijänniteverkossa (10 ja 20 kV) korjausta vaatineita häiriöitä oli 129 (158) ja pienjänniteverkossa 406 (332).

Verkoston huolto- ja rakennustöistä johtuvia suunniteltuja keskeytyksiä oli keskijänniteverkossa 431 (435) ja pienjänniteverkossa 195 (219).

Lyhyet katkokset lisääntyivät selvästi edellisestä vuodesta. Puolen sekunnin mittaisia pikajälleenkytkentöjä oli 6 402 (4 095) ja pari minuuttia kestäviä aikajälleenkytkentöjä 1 111 (883). Jälleenkytkentöjen määrän kasvu johtui heinäkuun runsaista ukkosista,

SÄHKÖN SIIRTO JAKELUVERKOSSA

jolloin pikajälleenkytkentöjä oli yli viisinkertainen määrä ja aikajälleenkytkentöjä nelinkertainen määrä edellisen vuoden heinäkuuhun verrattuna.

Kainuun Sähkö osallistui kertomusvuonna toteutettuun VTT Energian koordinoimaan valtakunnalliseen sähkön laadun mittausprojektiin. Tavoitteena oli selvittää olemassa oleva sähkön laatu Suomessa ja miten nykyiset mittalaitteet ja standardit toimivat laadun mittaamiseksi. Tutkimukseen liittyviä kenttämittauksia suoritettiin vuoden aikana neljässä kohteessa yhteensä 16 viikon ajan. Tutkimuksen loppuraportti valmistuu keväällä 1998.

INVESTOINNIT

Sähköverkon uudisrakentamiseen ja perusparannusinvestointeihin käytettiin 17,1 miljoonaa markkaa eli 5,4 miljoonaa markkaa edellisvuotta enemmän. Suurin yksittäinen verkostoinvestointi oli Palokankaan sähköaseman uudistaminen Kajaanissa. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat noin 8 miljoonaa markkaa. Investointi varmistaa merkittävästi Kajaanin keskustan sähköjakelua.

Kertomusvuoden aikana saatiin päätökseen pohjavesialueilla sijaitsevien pylväsmuuntamoiden uusiminen pienoismuuntamokopeilla, joissa on öljyaukalo mahdollisia öljyvetoja varten. Kaikkiaan Kainuun Sähköllä on pohjavesialueilla kahdeksan muuntamaa, joista puolet uusittiin vuonna 1997 ja puolet vuonna 1996. Vuodelle 1997 kustannuksista ajoittui 0,3 miljoonaa markkaa. Ympäristöministeriö myönsi hankkeeseen 30 %:n avustuksen.

UUDET LIITTYMÄT

Uusia liittymiä rakennettiin 377 kpl eli 6,5 % edellisvuotta vähemmän. Vähennys johtui kesämökkiliittymien kysynnän laantumisesta. Uusista liittymistä 46 % oli vapaa-ajan asuntoja, 33 % omakotitaloja ja 8 % suurempia kiinteistöliittymiä.

Liittymismaksuja nostettiin vuoden 1997 alussa noin neljällä prosentilla. Edellisen kerran maksuja tarkistettiin vuoden 1994 alussa. Liittymismaksuja saatiin 6,0 miljoonaa markkaa (5,1) eli 18 % edellisvuotta enemmän. Kasvu johtui pääasiassa isojen kiinteistöliittymien lisääntymisestä sekä etäällä verkosta sijaitsevien ja siten perushintoja kalliimpien liittymien rakentamisesta.

VERKOSTON YLLÄPITO

Graafisen verkkotietojärjestelmän käyttöönotossa saavutettiin merkittävä välivaihe, kun verkostotietojen ylläpidosta vanhassa järjestelmässä voitiin luopua. Järjestelmän ominaisuuksista ovat käytössä verkoston ylläpito- ja suunnittelujärjestelmät sekä raportointi. Käyttöönottovaiheessa ovat seurantalaskenta, kunnonhallinta ja maanvuokrajärjestelmä.

Kaukokäyttöjärjestelmän uusimisesta jätettiin tarjouspyynnöt vuoden lopussa. Järjestelmän uusiminen alkaa loppuvuodesta 1998.

Ensimmäiset vanhat, 50 vuotta voimassa olleet maanvuokrasopimukset

umpeutuivat kertomusvuonna yhtiön täyttäessä viisikymmentä vuotta. Sopimukset uusittiin nykykäytännön mukaisiksi johtoalueen käyttöoikeussopimuksiksi, jotka perustuvat kertakaikkiseen korvaukseen ja ovat voimassa toistaiseksi. Mittava maanvuokrasopimusten uusimistyö jatkuu useita vuosia, kunnes kaikki ennen vuotta 1975 solmitut vanhanmuotoiset sopimukset on uudistettu.

LIKEVAIHTO JA TULOS

Verkkotoiminnan liikevaihto kasvoi 2,5 % ja oli 86 miljoonaa markkaa (84). Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja oli 7,6 miljoonaa markkaa (7,3) eli 4,8 % edellisvuotta enemmän. Käyttökate nousi 1,9 % ja oli 33,5 miljoonaa markkaa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 25 miljoonaa markkaa (+ 3,9 %).

NÄKYMIÄ VUODELLE 1998

Vuoden 1998 aikana toteutuva pienasiakkaiden siirtyminen kuormituskäyräpohjaiseen sähkökauppaan aiheuttaa jakeluverkon haltijoille runsaasti uutta työtä. Taseselvitystä varten käyttöön tulee kolme erilaista kuormituskäyrää: vähän sähköä käyttävälle kotitaloudelle, sähkölämmittäjälle ja muulle kulutukselle.

Valtiovalta on suunnittelemassa verotusmuutoksia, joiden seurauksena sähköveroa korotettaneen kesällä 1998 runsaalla viidenneksellä. Samansuuruinen korotus on tulossa myös polttoöljylle, joten muutos ei vaikuta eri lämmitystapojen keskinäiseen kilpailukykyyn.

Suomen Kantaverkko Oyj on uudistamassa kantaverkon hinnoittelua marraskuun 1998 alusta. Tavoitteena on poistaa tuotannolta perittävät kantaverkkomaksut lähes kokonaan, jolloin kantaverkkohinnoittelu ei vaikuta voimalaitosten ajojärjestykseen. Muutoksen seurauksena sähköyhtiöt joutuvat muuttamaan hinnoitteluaan siten, että siirtohintoja nostetaan ja myyntihintoja lasketaan.

KAUKOLÄMPÖ

Kaukolämpötoiminnan tehtävänä on kaukolämmön hankinta, myynti ja markkinointi Kajaanin kaupunkialueella sekä kaukolämpöverkon rakentaminen ja ylläpito. Kaukolämpötoimintaa harjoittaa tytäryhtiö Kajaanin Lämpö Oy, josta Kainuun Sähkö Oyj omistaa 51 % ja Kajaanin kaupunki 49 %. Kaukolämmön osuus konsernin liikevaihdosta vuonna 1997 oli 15 %.

LÄMMÖN MYYNTI

Kaukolämpöä myytiin 264 GWh, mikä oli 0,8 % edellisvuotta enemmän. Astepäiväluvuilla mitattuna vuosi oli 1,0 % edellistä vuotta kylmempi, mutta kuitenkin 1,2 % normaalivuotta lämpimämpi. Kuukausittaiset keskilämpötilat noudattelivat pitkän ajan keskiarvoja, mutta enätyslämmin kesä lisäsi jonkin verran ajankohdan normaalimyyntiä lämpimän käyttöveden lisääntyneen kuluksen vuoksi.

Rakennustoiminnan elpyminen näkyi edellisiä vuosia suurempana uusien asiakkaiden määränä. Kaukolämpöverkkoon liitettiin 15 kiinteistöä eli kolminkertainen määrä vuoteen 1996 verrattuna. Uusista liittymistä 13 oli uudisrakennuksia, joista viisi omakotitaloja. Uusien liittymien myötä tilausteho kasvoi 1,1 MW eli 0,8 prosenttia.

Vuoden päättyessä kaukolämpöasiakkaita oli 1 357 ja kaukolämmön piirissä oli 70 % kajaanilaisista. Kaikkien asiakkaiden yhteenlaskettu tilausteho oli 136,5 MW.

Kaukolämmön energiamaksu ei muuttunut edellisestä vuodesta ja oli 130 mk/MWh. Hinnoittelun kustannusvastaavuutta lisättiin korottamalla pienkiinteistöjen perusmaksuja enimmillään 0,8 %. Koko lämmönmyynnin keskihinta oli 199 mk/MWh.

Liittymismaksuja kertyi 0,68 miljoonaa markkaa eli 49 % enemmän kuin vuonna 1996. Liittymismaksujen suuruutta ei muutettu vuoden aikana.

LÄMMÖN HANKINTA

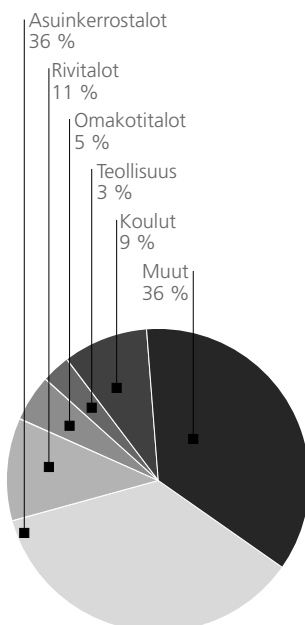
Kaukolämmön hankinta oli 309 GWh. Valtaosa eli noin 94,9 % lämmöstä tuotettiin yhteistuotantolämpönä Kainuun Voima Oy:n höyryvoimalaitoksella, joka käyttää pääpolttoaineinaan turvetta ja puujätettä. Kotimaisen polttoaineiden osuus höyryvoimalaitoksen koko tuotannosta oli 98,4 %.

Lämmöntarpeesta 2,6 % (0,5 %) tuotettiin omilla öljykattiloilla ja UPM-Kymmene Oyj:ltä ostettiin 2,5 % (3,5 %). Kainuun Voima Oy:n laitoksella oli kertomusvuonna viisi omien kattiloiden käynnistämisen aiheuttanutta käyttökatoa.

Kajaanin Lämpö Oy:n omien lämpökattiloiden kokonaisteho oli vuoden päättyessä 137 MW. Kainuun Voima Oy:n höyryvoimalaitokselta saadaan kaukolämpöä peruskuoruna 78 MW.

KAUKOLÄMMÖN MYYNTI ASIAKASRYHMITTÄIN %

KAUKOLÄMPÖVERKKO

Uusia kaukolämpöjohtoja rakennettiin 900 metriä ja vuoden päättyessä verkon kokonaispituus oli 100 kilometriä. Verkonvuotoja oli 12 kpl eli neljä enemmän kuin vuonna 1996. Kaikki vauriot rajoittuivat pienelle alueelle eivätkä vuodot aiheuttaneet merkittävää haittaa lämmöntoimintukseen.

INVESTOINNIT

Kajaanin Lämpö Oy:n kokonaisinvestoinnit laskivat puoleen edellisestä vuodesta ja olivat 2,7 miljoonaa markkaa.

Kaukolämpötoiminnan suurin yksittäinen investointi oli tammikuussa Palokankaan lämpökeskukseen valmistunut 40 MW:n öljykattilalaitos, jonka kustannuksista ajoittui kertomusvuodelle 1,4 miljoonaa markkaa. Viidennen kattilan myötä lämpökeskuksen kokonaisteho nousi 91 MW:iin.

LIKEVAIHTO JA TULOS

Kaukolämpötoiminnan liikevaihto kasvoi 1,1 % ja oli 42,9 miljoonaa markkaa (42,5). Voitto ennen varauksia ja veroja oli 2,7 miljoonaa markkaa (0,7). Tulosparrannuksen suurimpana syynä oli Kainuun Voima Oy:ltä hankitun lämmön kustannusten aleneminen.

NÄKYMIÄ VUODELLE 1998

Vuonna 1998 tulee kuluneeksi 25 vuotta kaukolämpötoiminnan aloittamisesta Kajaanissa. Suuret verkkoinvestoinnit on tehty ja koko asiakaskunta on liitetty saman runkoverkon piiriin. Hintakilpailukyky merkittävimpään kilpailijaan eli öljylämmitykseen nähden on hyvä erityisesti uudisrakennusten osalta.

Kaukolämpötoiminnan kannattavuuden ja kaukolämmön hinnan ennakoidaan pysyvän vakaana vuoden 1998 aikana. Muutoksia voivat kuitenkin aiheuttaa ennakoidusta poikkeavat muutokset energiaverotuksessa tai Kainuun Voiman höyryvoimalaitoksen käytettävyydessä.

HENKILÖSTÖ

Konsernin palveluksessa oli vuoden päättyessä vakinaisesti kokopäivätoimisia henkilöitä 179 (187) ja osa-aikaisia 3 (4). Konsernin koko henkilökunnan keskimääräinen lukumäärä muunnettuna kokopäivätoimisiksi oli 188, mikä on 5,5 % edellisvuotta vähemmän. Emoyhtiö Kainuun Sähkön keskimääräinen henkilömäärä oli 165 (175) ja tytäryhtiö Kajaanin Lämmön keskimääräinen henkilömäärä 23 (24).

HENKILÖSTÖN JA ORGANISAATION KEHITTÄMINEN

Pienenevään henkilöstömäärään ja samanaikaiseen toiminnan tehostamiseen liittyvien haasteiden hallitsemiseksi yhtiössä käynnistettiin laaja jatkuvan parantamisen periaatteisiin perustuva kehittämishanke. Lähtökohdaksi on hyödyntää kehittämistyössä henkilöstön omaa ammatillista osaamista, jota tuetaan kehittämistyöhön liittyvällä valmennuksella ja kehittämismenetelmillä. Kertomusvuonna kehittämistyö aloitettiin useissa lähinnä verkkotoimintaan liittyvissä toimintoketjuissa.

Henkilöstön monitaitoisuutta on lisätty kannustamalla ja tarjoamalla mahdollisuuksia työkiertoon ja sisäisiin sijaisuuksiin. Kertomusvuoden aikana poikkeuksellisen suuri määrä henkilöstöstä työskenteli työkierrossa tai siirtyi kokonaan uusiin tehtäviin.

Toukokuun alussa 1997 verkkovastuualueella asiakaspalvelusta ja verkostotoimista vastaavien palvelualueiden määrää vähennettiin neljästä kolmeen. Keskeisenä tavoitteena oli lisätä sisäistä joustavuutta ja luoda edellytyksiä henkilöstöressurssien tehokkaalle käytölle verkon rakentamisessa ja kunnossapidossa.

TULOSPALKKIOJÄRJESTELMÄ

Vuonna 1997 konserniyhtiöissä oli käytössä tulospalkkiojärjestelmä, jossa omistajien ja henkilöstön tavoitteet oli yhdistetty sitomalla henkilöstölle maksettava tulospalkkio yhtiöiden tulokseen. Kainuun Sähkössä tulospalkkio kertomusvuodelta oli kuuden päivän palkka ja Kajaanin Lämmössä viiden päivän palkka.

HENKILÖSTÖN EDUSTUS

Vuoden 1997 alusta lähtien henkilöstön edustus Kainuun Sähkössä on toteutettu yhtiön johtoryhmissä. Kertomusvuonna varsinaisen johtoryhmän jäsenenä oli sähkötyöntekijöiden edustaja ja varalla teollisuustoimihenkilöiden edustaja. Sähkön myynnin johtoryhmässä

oli ylempien toimihenkilöiden edustaja ja verkkotoiminnan johtoryhmässä teknisten toimihenkilöiden edustaja. Edustajapaikat eri johtoryhmissä kiertävät henkilöstöryhmien välillä kalenterivuositain.

AMMATILLISET VALMIUDET

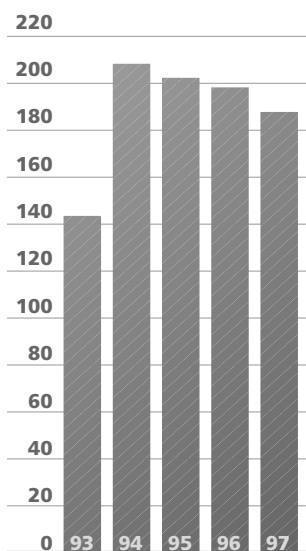
Sähkölaitosasentajien mittavaa oppisopimuskoulutusta uusien Euronormien mukaisten ammattitutkin-
tojen suorittamiseksi jatkettiin toista vuotta peräkkäin. Valmennus koostuu lähikoulutusjaksoista sekä työssä tapahtuvasta harjoittelusta.

Sähkölaitosyliasentajan erikoisammattitutkin-
non suoritti kertomusvuonna 11 Kainuun Sähkön asentajaa eli yli puolet tutkinnon koko maassa hyväksytysti suorittaneista asentajista (19). Sähkölaitosasentajan ammattitutkin-
non suoritti neljä yhtiön asentajaa.

Vuoden päättyessä erikoisammattitutkin-
non suorittaneita asentajia oli 12, joista kahdeksalla on myös alempi ammattitutkinto. Sähkölaitosasentajan ammattitutkin-
non suorittanut edellisten lisäksi seitsemän asentajaa.

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN

1993 Kainuun Valo Oy
1994-97 Kainuun Sähkö -konserni

Toinen merkittävä kouluttautumisa-alue oli perehtyminen käyttöönotto- vaiheessa olevan uuden asiakastietojärjestelmän käyttöön. Myös loppuvuodesta uusitut tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmat vaativat sisäistä koulutusta.

TYÖKYKYÄ YLLÄPITÄVÄ TOIMINTA

Henkilöstömäärän pieneneminen on nostanut henkilökunnan keski-ikä, joka oli kertomusvuoden päättyessä 46 vuotta. Kertomusvuoden aikana laadittiin ja hyväksyttiin toimintaohjelma henkilöstön työkyvyn ylläpitämiseksi. Ohjelma sisältää sekä suunnitelman työkykyä edistäviksi toimenpiteiksi että menettelytavat työkyvyn mittaamiseksi.

Kertomusvuoden aikana toteutettiin Kelan rahoittamaan kuntoutukseen osallistui 17 yhtiön työntekijää. Lisäksi järjestettiin kaksi viikon mittaista kuntoremonttikursseja, joille osallistui lähes 20 yhtiöläistä.

Henkilökunnan omaehtoista kuntoa tuettiin aikaisempien vuosien tavoin tarjoamalla henkilöstön käyttöön liikuntavälineitä, vuokraamalla salivuoroja ja tukemalla osallistumista erilaisiin liikuntatapahtumiin. Mm. elokuussa Kajaanissa järjestetyille valtakunnallisille työpaikkaliikunnan festivaaleille osallistui kolmisenkymmentä Kainuun Sähkön työntekijää.

KAINUUN SÄHKÖ 50 VUOTTA

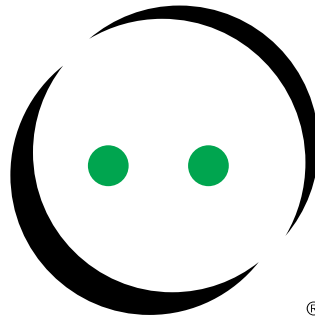
YHDESSÄ ETEENPÄIN

Kainuun Sähkö vietti kertomusvuonna 50-vuotisjuhliiaan teemalla Yhdessä eteenpäin – Puhtaasti sähköllä jo puoli vuosisataa. Katse suuntautui tulevaisuuteen myös vuoden päätapahtumassa, maakunnan lapsille ja nuorille järjestetyssä konsertissa, joka kokosi elokuussa Sotkamon pesäpallostadionille runsaat 6 000 kuulijaa nauttimaan suosikkibändeistä ja yhdessäolosta loppukesän helteisessä auringonpaisteessa.

Sähkö Oy Kainuun Valo perustettiin vuonna 1947 ja vuonna 1961 yhtiön nimi muutettiin Kainuun Valo Oy:ksi.

Vuoden 1994 alussa Kainuun Valo Oy:n ja Kajaanin energialaitoksen toiminnot yhdistettiin ja toimintaa jatkettiin uudella toiminimellä - Kainuun Sähkö Oy. Vuonna 1997 yhtiö muutettiin julkiseksi osakeyhtiöksi ja toiminimi Kainuun Sähkö Oyj:ksi.

EKOSÄHKÖ

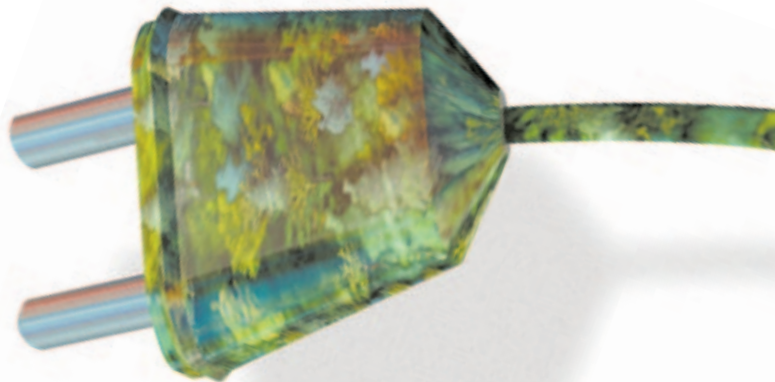
SÄHKÖSTÄKÖ MERKKITUOTE

Energiantuotannon ympäristövaikutukset ovat olleet pitkään yksi yhteiskunnallisen keskustelumme keskeisiä teemoja. Kansalaisten ympäristötietoisuus on vahvistumassa ja monet yritykset ovat alkaneet panostaa omaan ekokilpailukykyynsä.

Ihmisten huoli ympäristön tilasta etsii positiivisia purkautumiskanavia, johon energiantuotannon osalta on tarjoutumassa mahdollisuus - vihreän sähkön markkinat ovat avautuneet.

Sähkömarkkinoiden vapauduttua energiayhtiöiden vahvuuksien tunnistaminen ja jalostaminen kilpailueduiksi ovat nousseet me-

nestyksen kulmakiviksi. Imagon luominen sekä lisäarvon rakentaminen omiin tuotteisiin ja palveluihin ovat muuttumassa normaaleiksi työkaluiksi markkinaosuuksista kilpailtaessa. Toki hintakilpailukin säilyy kuvassa, mutta mitä arvopoh-

jaisemmaksi yhteiskunta muuttuu, sitä vahvemman merkityksen saavat sähkötuotteiden yhteiskunnalliset vaikutukset.

Kainuun Sähkö Oyj:n visio kiteytyy omaan tuotteeseen, Ekosähköön, jossa energianhankintamme rakenteen vahvuudet on onnistuttu yhdistämään markkinoiden kysyntään. Ekosähkö-tuote puhuttelee ihmisiä ja organisaatioita, joille ympäristön hyvinvointi ja sen elinkelpoisuudesta huolehtiminen ovat keskeisiä arvoja.

Toistaiseksi

maassamme ei ole yleisiä kriteerejä vihreälle sähkölle. Niiden luomisessa lähtökohdiana on kuitenkin

tosiasia, että uusiutuvilla energialähteillä tuotettu sähkö rasittaa ympäristöä vähiten.

Kainuun Sähkön Ekosähkö tuotetaan puuhakkeella, puujätteellä, vanhalla vesivoimalla ja tuulella. Ruotsissa nämä energialähteet täyttävät kaikki Bra Miljöval -ympäristökriteerit.

Samalla kun olemme luomas-

sa yhtiön ympäristöohjelmaa tavoitteena sertifioitu ohjeisto, on valittu uusi tapa toimia: uudenlainen yhdessä tekemisen muoto, jossa ihminen, tuotanto ja ympäristö ovat tasapainossa keskenään.

TILINPÄÄTÖS

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

KONSERNIRAKENNE

Kainuun Sähkö -konsernin muodostavat emoyhtiö Kainuun Sähkö Oyj ja sen tytäryhtiö Kajaanin Lämpö Oy.

Konsernin pääliiketoiminnat ovat emoyhtiön harjoittama sähköliiketoiminta ja tytäryhtiön harjoittama kaukolämpöliiketoiminta. Emoyhtiön sähköliiketoiminta ja kaantuu verkkotoimintaan ja kilpailun piirissä olevaan sähkön myyntiin. Emoyhtiö harjoittaa vähäisessä määrin myös muuta liiketoimintaa kuten verkostourakointia, katuvalo- ja liikennevalopalvelujen myyntiä sekä mastourakointia.

TULOS

Konsernin tulos parani merkittävästi vuonna 1997. Liikevoitto oli 23,6 miljoonaa markkaa (vuonna 1996 15,6 milj. mk), mikä oli 8,4 % liikevaihdosta (5,5). Voitto ennen varauksia ja veroja oli 22,8 miljoonaa markkaa (15,6) ja sijoitetun pääoman tuotto 6,2 % (4,3). Konsernin tuloksesta 89 % syntyi emoyhtiössä.

Emoyhtiön voitto ennen varauksia ja veroja oli 20,3 miljoonaa markkaa (14,9) ja sijoitetun pääoman tuotto 6,2 % (4,5). Tuloksen paraneminen johtui lähinnä Kainuun Voima Oy:ltä hankitun energian hinnan alenemisestä. Elokuussa myytiin Kestilän kunnassa sijaitseva toimistorakennus Siikalatvan kuntayhtymälle. Kaupasta syntynyt myyntitappio, 1,6 miljoonaa markkaa, on kirjattu satunnaisesti kulueräksi.

LIIKETOIMINTA

Konsernin ja emoyhtiön liikevaihdot pienenivät hieman edellisestä vuodesta energiaverotuksen rakennemuutoksen vuoksi: aikaisemmin energiaveroa maksettiin pelkästään tuotantoon käytetyistä polttoaineista ja veron maksoivat sähkön tuottajat; vuonna 1997 sähköveroa maksoivat pääosin jakeluyhtiöt siirtämästään sähköenergiasta, eikä veron määrä sisälly enää liikevaihtoon. Konsernin liikevaihto oli 283 miljoonaa markkaa ja emoyhtiön liikevaihto 240 miljoonaa markkaa.

Sähköliiketoiminta on eriytetty kirjanpidollisesti verkkotoimintaan ja sähkön myyntiin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

Liiketoimintojen tuloskehitys mahdollisti sähkön hinnoittelun muuttamisen lähemmäksi toimialalla yleisesti vallitsevaa käytäntöä. Julkisia myyntihintoja alennettiin marraskuun alussa keskimäärin 1,8 p/kWh (sis. alv) ja siirtohintoja korotettiin samanaikaisesti keskimäärin 1,6 p/kWh (sis. alv).

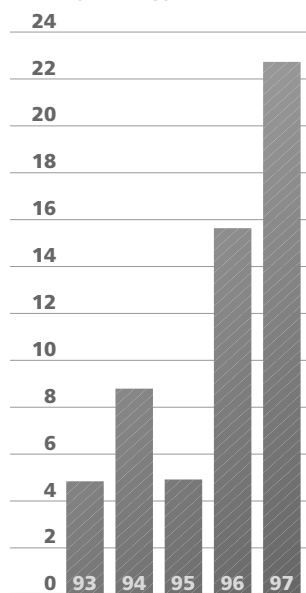
Sähkön myynti

Sähkön myynnin liikevaihto oli 155 miljoonaa markkaa (161) ja voitto ennen varauksia ja veroja 14,1 miljoonaa markkaa (7,4). Liikevaihdon pieneneminen johtui energiaverotuksen muutoksesta. Myynnin tuloksen huomattava paraneminen johtui lähinnä sähkönhankinnan kustannusten alenemisestä.

Lainsäädännön mukaan kaikki sähkökäyttäjät ovat olleet kilpailun piirissä 1.1.1997 alkaen. Pienasiakkaat ovat kuitenkin käytännössä jääneet kilpailun ulkopuolelle vaadittavan mittauslaitteiston suurehkoista kustannuksista johtuen. Kilpailutilanne sähkömarkkinoilla kiristyi vuoden aikana ja yhtiö menetti verkkovastuu-

VOITTO ENNEN VARAUKSIA
JA VEROJA Mmk

1993 Kainuun Valo Oy
1994-97 Kainuun Sähkö -konserni

alueellaan useita, lähinnä erilaisiin kauppa- ja palveluyritysketjuihin kuuluvia asiakkaita. Toisaalta aktiivinen toiminta sähkömarkkinoilla tuotti tulosta: asiakasmenetykset korvattiin ja myyntiä lisättiin hankkimalla uusia asiakkaita muualta Suomesta.

Sähköä myytiin yhteensä 806 GWh (+ 1,8 %). Myynti loppuasiakkaille kasvoi edellisestä vuodesta peräti 16,1 %. Sähkösähkötöiden välistä tilapäiskauppaa käytiin sen sijaan erittäin vähän verrattuna vuoteen 1996, jolloin Norjassa oli ennätysmäisen heikko vesitilanne. Lämpötilariippuva sähkön myynti kasvoi hieman edellisestä vuodesta.

Työ vihreän sähkön markkinoiden luomiseksi alkoi tuottaa tulosta ja ensimmäiset Ekosähkö sopimukset solmittiin heinäkuussa. Laajamittaisempi Ekosähkön markkinointi käynnistyi loppuvuodesta.

Verkkotoiminta

Verkkotoiminnan liikevaihto oli 86 miljoonaa markkaa (84) ja voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja 7,6 miljoonaa markkaa (7,3). Verkkotoiminnan sijoitetun pääoman tuotto oli 2,5 % (2,6).

Kainuun Sähkön verkkovastuualueella siirrettiin sähköä jakeluverkkoon liittyneille asiakkaille yhteensä 643 GWh (+ 2,8 %). Yhtiön alueverkkoon liittyneeseen kulutukseen siirrettiin sähköä 62 GWh (-2,4 %). Molemmat em. energiamäärät sisältävät verkostohäviöt. Vuoden lopussa siirtoasiakkaita oli yhteensä 50 545 (+323). Uusia liittymiä rakennettiin 377 kpl (-6,5 %).

Muu liiketoiminta

Muu liiketoiminta koostuu lähinnä verkostourakoinnista, katuvalo- ja liikennevalopalveluista sekä mastourakoinnista. Vuonna 1997 muun liiketoiminnan liikevaihto oli 5,2 miljoonaa markkaa (+ 18,3 %).

Vuonna 1995 tehtiin kaksi sopimusta verkostourakoinnista Venäjälle Vienan Karjalaan. Rahoitusjärjestelyjen viivästyminen on vaikeuttanut hankkeiden toteuttamista, mutta

vuoden 1997 aikana hankkeista pienempi, noin kahden miljoonan markan arvoinen Latvajärven kylän sähköistysprojekti saatiin lähes valmiiksi. Toista projektia ei ole aloitettu ja siihen liittyvät veloitteet ovat päättyneet.

INVESTOINNIT JA RAHOITUS

Emoyhtiön kokonaisinvestoinnit olivat 35,3 miljoonaa markkaa (20,9), josta verkostoinvestointien osuus oli 17,1 (11,7) miljoonaa markkaa. Suurin yksittäinen investointi oli Palokankaan sähköaseman uusiminen Kajaaniassa.

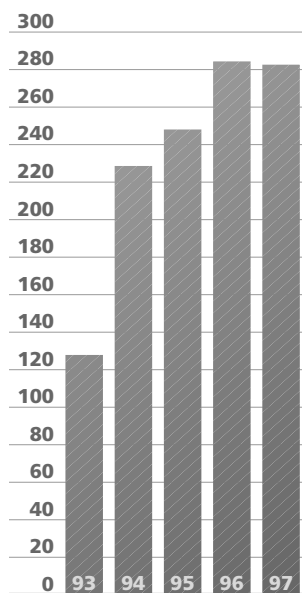
Lapin Sähkövoima Oy:n puitteissa päätettiin toteuttaa järjestely, jonka seurauksena pohjoissuomalaiset sähköyhtiöt menivät osakkaiksi Lapin Sähkövoima Oy:öön, joka osti valtiolta Kemijoki Oy:n osakkeita. Maksujärjestelyistä sovittiin siten, että Lapin Sähkövoima maksaa osakkeet vuosina 1997-1999. Kainuun Sähkön osuus kaupasta on yhteensä noin 43 miljoonaa markkaa, josta vuoden 1997 maksuosuus oli 9,6 miljoonaa markkaa.

Tulorahoitusta kertyi emoyhtiössä 43 miljoonaa markkaa (38) ja uusia liittymismaksuja saatiin 6,0 miljoonaa markkaa (5,1). Investointien omarahoitusaste oli 134 % (198). Lainoja lyhennettiin yhteensä 20,3 miljoonalla markalla (2,4); eläkelainat maksettiin lähes kokonaisuudessaan pois. Rahoitus tilanne parani merkittävästi joulukuussa, kun Kymppivoima Oy:n osakkeet myytiin runsaalla 11 miljoonalla markalla.

Konsernin omavaraisuusaste oli tilikauden päättyessä 81,7 % (78,3), kun liittymismaksut on käsitelty oman pääoman luonteisina erinä. Maksuvalmius säilyi hyvänä, maksuvalmiussuhde (quick ratio) oli 2,8 (2,7).

LIIVEVAIHTO
Mmk

1993 Kainuun Valo Oy
1994-97 Kainuun Sähkö -konserni

TYTÄRYHTIÖ KAJAANIN LÄMPÖ OY

Kajaanin Lämpö Oy:n liikevaihto oli 42,9 miljoonaa markkaa (42,5) ja voitto ennen varauksia ja veroja 2,7 miljoonaa markkaa (0,7). Tulosparannuksen suurimpina syynä oli lämmönhankinnan kustannusten aleneminen. Yhtiön sijoitetun pääoman tuotto oli 4,7 % (1,3).

Kajaanin Lämpö myi kaukolämpöä 1 357 (1 342) asiakkaalleen yhteensä 264 GWh (262). Yhtiön investoinnit olivat 2,7 miljoonaa markkaa (5,5). Taluspalvelut ostettiin edellisen vuoden tapaan emoyhtiöltä. Vuoden lopussa lämpöyhtiön palveluksessa oli vakituisessa työsuhteessa 22 (23) henkilöä.

Kainuun Sähkö Oyj omistaa Kajaanin Lämpö Oy:stä 51 % ja 49 % osakkeista on Kajaanin kaupungin omistuksessa.

KAINUUN VOIMA OY

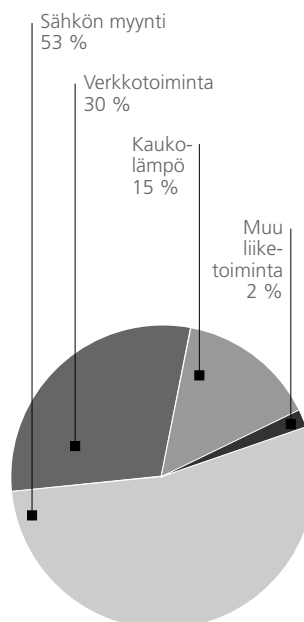
Konsernin käyttöön on vuokrattu pitkäaikaisella sopimuksella (vuosiksi 1994 - 2043) Kajaanin kaupungin omistama 50 %:n osuus Kainuun Voima Oy:n voimantuotantokapasiteetista. Voimayhtiö toimii omakustannusperusteisesti ns. Mankalaperiaatteella, jonka mukaan voimayhtiön muuttuvat kustannukset jaetaan energiankäytön mukaisesti ja kiinteät kustannukset omistuksen suhteessa.

Kainuun Voiman lainojen takaisinmaksuohjelmaa muutettiin huhtikuun lopussa tasoittamalla ja osittain pidentämällä takaisinmaksua. Järjestelyjen ansiosta Kainuun Sähkö-konsernin energianhankinnan kustannukset kevenivät merkittävästi vuonna 1997.

Kainuun Voiman höyryvoimalaitos ja Kajaaninjoen vesivoimalaitokset toimivat vuoden aikana odotusten mukaisesti. Höyryvoimalaitoksen melu on häirinnyt kajaanilaisia pitkään. Tutkimusten jälkeen voimalaitokselle asennettiin äänenvaimennin, minkä ansiosta meluhaitat ovat merkittävästi vähentyneet. Vuoden loppupuolella Kainuun Voimassa käynnistettiin ympäristöjärjestelmän laadinta.

LIKEVAIHTO LIIKETOIMINNOITAIN

Vuonna 1997 Kainuun Voiman liikevaihto oli 151 miljoonaa markkaa (168), voitto ennen varauksia ja veroja 7,7 miljoonaa markkaa (27,3), taseen loppusumma 472 miljoonaa markkaa (489) ja vieraan pääoman määrä 350 miljoonaa markkaa (375).

KYMPPIVOIMA OY

Suuret maakunnalliset sähköyhtiöt perustivat Kymppi-voima Oy:n vuonna 1993 sähkönhankintayhtiökseen. Osakkaiden tukkusähkösovimusten umpeuduttua syksyllä 1995 Kymppi-voima teki hankintasopimukset Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Sähkönmyynti Oy:n kanssa ja meni lisäksi osakkaaksi Pohjolan Voima Oy:öön. Kymppi-voima onnistui tehtävässään hyvin ja sen osakaat saavuttivat merkittäviä kustannussäästöjä. Vuonna 1997 Kainuun Sähkö hankki Kymppi-voiman kautta runsaat puolet sähköstään.

Toimialan kilpailutilanteen muuttuminen ja Kymppi-voiman osakkaiden omistuspohjan muutokset johtivat vuonna 1997 omistuksen uudelleenjärjestelyihin. Kymppi-

voiman osakkuudesta luopuivat ne yhtiöt, joiden omistajina on merkittäviä voimantuottajia. Kainuun Sähkö myi omistamansa 4,6 %:n osuuden yhtiön osakkeista jäljelle jääneille osakkaille joulukuussa. Sähkönhankintasopimuksia siirrettiin siten, että Kainuun Sähkö ostaa 1.1.1998 lähtien runsaat 40 % sähköstään Imatran Voima Oy:ltä. Järjestely ei vaikuta olennaisesti Kainuun Sähkön tulokseen vuonna 1998.

LAPIN SÄHKÖVOIMA OY

Lapin Sähkövoima Oy on pohjois-suomalaisten jakeluyhtiöiden omistama osakeyhtiö, jonka tehtävänä on omistaa Kemijoki Oy:n osakkeita ja mahdollistaa siten osakkaitensa sähkönhankinta Kemijoki Oy:ltä. Lapin Sähkövoima Oy:n osuus Kemijoki Oy:n vesivoimasta on 10,62 % ja äänivallasta 9,34 %. Kainuun Sähkön osuus Lapin Sähkövoiman vesivoimasta on 9,25 % ja äänivallasta 9,02 %.

Kainuun Sähköllä on ollut 1.5.1997 lähtien käytettävissään noin 8 MW Kemijoki Oy:n tuotantoa osakshintaan.

YHTIÖN OMISTUS

Alkuvuodesta osa Kainuun Sähkön omistajista ilmaisi halunsa luopua yhtiön osakkeista. Kesäkuussa omistusjärjestelyjä tehtiin osakkeenomistajien keskinäisin kaupoin. Kestilä myi osakkeensa ja samassa yhteydessä Vaala vähensi omistustaan. Ostajina olivat Kajaanin ja Kuhmon kaupungit sekä Suomussalmen kunta. Syyskuussa omistuspohjassa tapahtui merkittävä muutos, kun ruotsalainen Graningeverkens AB (publ.) osti Hyrynsalmen, Paltamon, Puolangan, Ristijärven ja Vuolijoen kuntien osakkeet, yhteensä 25,7 % yhtiön osakkeista. Samassa yhteydessä Graninge teki osakasopimuksen Kajaanin, Kuhmon, Sotkamon ja Suomussalmen kanssa yhtiön toiminnan kehittämisen suunta-vaivoista. Lisäksi Sotkamon kunta solmi toukokuussa 1997 esisopimuksen osakkeiden ostamisesta Kainuun Osuusmeijeriltä. Kauppa toteutui tammikuussa 1998.

Yhtiön osakkaat, osake- ja äänimäärä sekä osuus prosentteina 25.2.1998

Kajaanin kaupunki

298 544 ..... 37,5 %

Graningeverkens AB (publ.)

204 400 ..... 25,7 %

Kuhmon kaupunki

133 289 ..... 16,7 %

Sotkamon kunta

95 427 ..... 12,0 %

Suomussalmen kunta

33 120 ..... 4,2 %

Vaalan kunta

32 000 ..... 4,0 %

Yhteensä

796 780 ..... 100 %

YHTIÖJÄRJESTYS

Omistusjärjestelyjen seurauksena yhtiöjärjestystä muutettiin lokakuussa pidetyssä ylimääräisessä yhtiökokouksessa siten, että yhtiöstä tehtiin julkinen osakeyhtiö (Kainuun Sähkö Oyj). Yhtiön hallituksen kokoonpanoa muutettiin aikaisemman kiinteän yhdeksän jäsenen asemesta liukuvaksi kuudesta yhdeksään ja tarvittaessa hallitukseen voidaan valita yksi varajäsen. Osakkeenomistajan lunastusvelvollisuutta muutettiin siten, että 33 1/3 %:n raja poistettiin ja jäljelle jäi 50 %:n raja.

YRITYSHALLINTO

Hallituksen kokoonpanoa muutettiin omistusmuutosten seurauksena 23.5.1997 pidetyssä varsinaisessa yhtiökokouksessa sekä 17.10.1997 pidetyssä ylimääräisessä yhtiökokouksessa.

Vuoden päättyessä hallitukseen kuuluivat:
(Tullut yhtiön hallitukseen)

Puheenjohtaja

Pentti Hakulinen, kaupunginjohtaja,
Kajaani (1.1.1994)

Varapuheenjohtaja

Erkki Airaksinen, toimitusjohtaja,
Kuhmo (1.1.1991)

Jäsenet

Lars Enslöf, varatoimitusjohtaja (Graninge),
Djursholm, Ruotsi (17.10.1997)

Timo Korhonen, toiminnanjohtaja,
Sotkamo (23.5.1997)

Eino Majava, rakennusmestari,
Kajaani (1.1.1994)

Raimo Piirainen, veturinkuljettaja,
Kajaani (23.5.1997)

Asta Tolonen, talousjohtaja,
Suomussalmi (17.10.1997)

Lisäksi hallituksen jäsenenä toimivat ajanjakson 1.1.-23.5.1997 maanviljelijä Reijo Huusko Sotkamosta, toimistorakennusmestari Risto Niskavaara Kajaanista ja toimitusjohtaja Veijo Sydänmetsä Pyhänälältä, ajanjakson 1.1.-17.10.1997 emäntä Reetta Mulari Hyrynsalmelta ja maataloussihteeri Martti Käkilehto Suomussalmelta sekä ajanjakson 23.5.-17.10.1997 maanviljelijä Heikki Heikkinen Kuhmosta ja vankilanjohtaja Jorma Leppäharju Vaalasta.

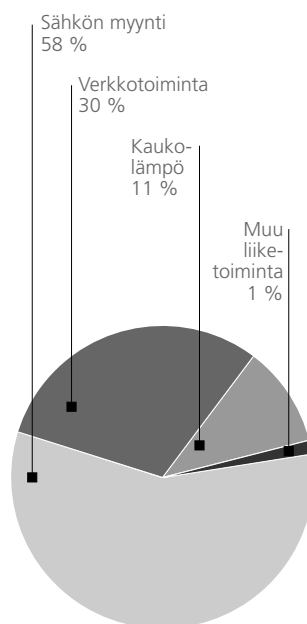
Tilintarkastus

Yhtiökokouksen valitsemana varsinaisena tilintarkastajana toimi Tilintarkastajien Oy Ernst & Young, KHT-yhteisö, vastuullisena tilintarkastajana KTM Eero Huusko, KHT.

Kirjanpitoa ja varainhoitoa on valvonut Tilintarkastajien Oy Ernst & Young.

TULOS LIIKETOIMINNOITTAIN

HENKILÖSTÖ

Konsernin palveluksessa oli vakinaisesti 31.12.1997 kokopäivätoimisia henkilöitä 179 (187) ja osa-aikaisia 3 (4). Konsernin koko henkilökunnan keskimääräinen lukumäärä muunnettuna kokopäivätoimiseksi oli 188 (199). Emoyhtiön keskimääräinen henkilömäärä oli 165 (175), josta verkkotoiminnan piirissä työskenteli 137 henkilöä (142).

Yhtiön johtoryhmä
(ikä/tullut yhtiöön)

Timo Pylvänen, toimitusjohtaja, dipl.ins. (42/1992)

Paula Ala-Nojonen, sähkön hankinta ja siirto,
dipl.ins. (46/1976)

Roger Ekholm, konsernipalvelut, ekon. (29/1995)

Karl Fonselius, henkilöstön edustaja
(sähkötyöntekijät) (42/1981)

Juhani Kämäräinen, hallinto, ekon. (62/1973)

Seppo Nevaharju, verkostotyöt, dipl.ins. (50/1984)

Pekka Partanen, sähkön myynti, ins., MKT (44/1981)

NÄKYMÄT VUODELLE 1998

Sähkömarkkinalakia muutettaneen vuoden 1998 aikana. Lakimuutoksen merkittävin tavoite on parantaa pienten sähkökäyttäjien mahdollisuutta kilpailuttaa sähkönmyyjä ottamalla taseselvityksessä käyttöön ns. tyyppi-kuormituskäyriin perustuva järjestelmä. Tällöin pienkäyttäjien kuten kotitalouksien, maatalouksien ja pienyritysten ei tarvitsisi hankkia nykyisin vaadittavaa tuntienegiat rekisteröivää sähkömittaria voidakseen ostaa sähkönsä kilpailuilta markkinoilta. Muutokset ovat Kainuun Sähkön ajamiin tavoitteiden mukaisia, koska niiden seurauksena kaikki asiakasryhmät pääsevät kilpailun piiriin ja asiakasryhmien välinen ristiinsubventio vaikeutuu olennaisesti.

Kainuun Sähkön hinnoittelurakennetta muutetaan kesällä siten, että hinnoittelu vastaa paremmin toimialalla vallitsevaa käytäntöä: siirtohintoja nostetaan hieman ja julkisia myyntihintoja lasketaan vastaavasti. Muutokset eivät tule vaikuttamaan merkittävästi yhtiön tulokseen sinänsä, mutta tuloksen jakaantuminen eri liiketoimintojen kesken muuttuu siten, että sähkön myynnin tulos pienenee ja verkkotoiminnan tulos kasvaa.

Osa Kainuun Sähkön tukkusähköopimuksista umpeutuu useiden muiden toimialan yritysten tapaan lokaan lopussa. Suomalaisen EL-EX-sähköpörssin ja norjalais-ruotsalaisen NordPool-sähköpörssin yhteistyö tiivistyy vuoden aikana ja toimialan yritykset tulevat todennäköisesti lisäämään ostoaan pörssistä. Vuonna 1997 pörssihinnat olivat tukkusopimuksilla ostettavan sähkön hinnan alapuolella, mutta tulevaa hintatasoa ei ole tässä vaiheessa mahdollista ennakoita.

Yhtiön Ekosähkön markkinointikampanja on saanut vuoden 1998 alussa runsaasti huomiota sekä asiakkaiden keskuudessa että tiedotusvälineissä. Pienasiakkaiden pääsy kilpailun piiriin ilman mittaroinnista aiheutuvia lisäkustannuksia tulee parantamaan merkittävästi Ekosähkön myyntimahdollisuuksia.

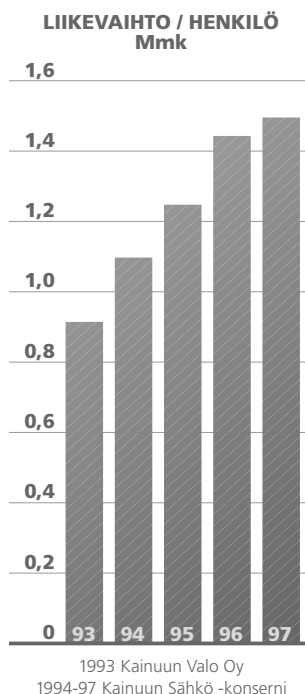
Vuonna 1998 yhtiön tuloksen odotetaan muodostuvan samantasoisesti kuin vuonna 1997. Tulokseen voivat kuitenkin vaikuttaa ennakoista poikkeava vuoden keskilämpötila, Kainuun Voiman voimantuotantolait-

teistojen käytettävyys, vesitilanne, sähkönhankintasopimusten uusiminen syksyllä sekä kilpailutilanteen kehittyminen erityisesti pienasiakkaiden päästessä todellisen kilpailun piiriin sähkömarkkinalain muutoksen yhteydessä.

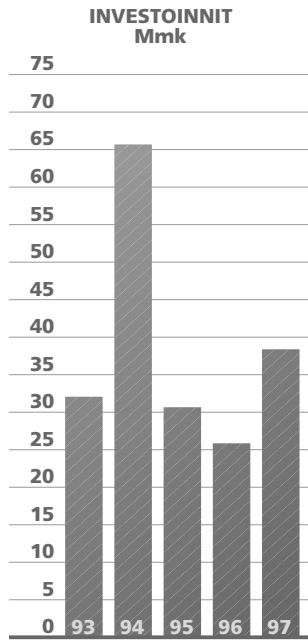
HALLITUKSEN VOITONJAKOESITYS

Konsernin vapaa oma pääoma on konsernitaseen mukaan 104 766 984,41 markkaa, josta 91 375 896,68 markkaa on vapaaehtoisista varauksista siirrettyä osuutta. Emoyhtiön vapaa oma pääoma on 12 896 434,38 markkaa. Yhtiökokouksen käytettävissä on tilinpäätöksen osoittama voitto 10 040 000,00 markkaa sekä voittovarot edellisiltä vuosilta, 2 856 434,38 markkaa eli yhteensä 12 896 434,38 markkaa.

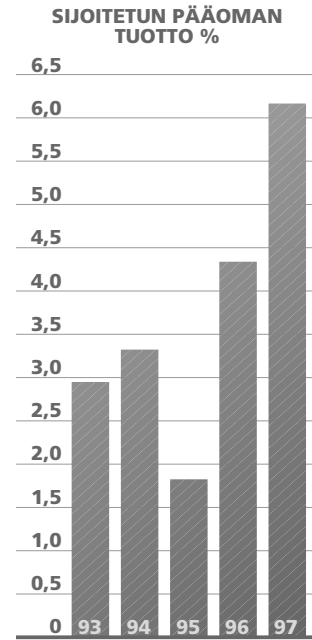
Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkona jaetaan 12,60 markkaa osakkeelta eli yhteensä 10 039 428,00 markkaa.

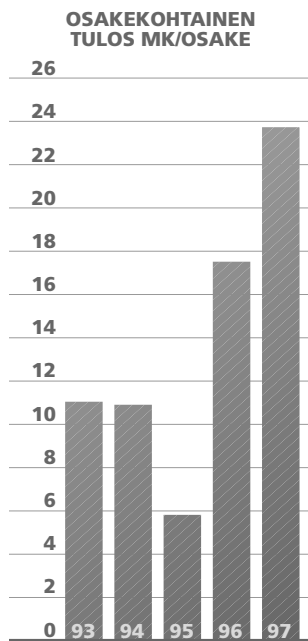

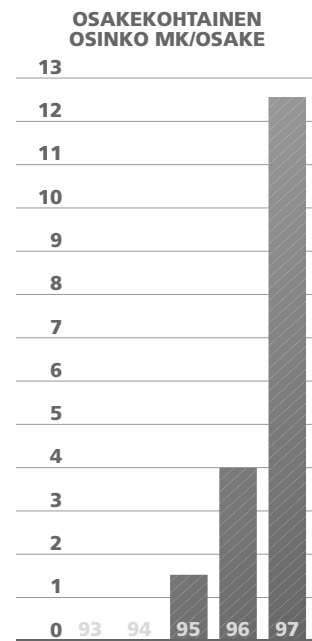
1993 Kainuun Valo Oy
1994-97 Kainuun Sähkö -konserni

1993 Kainuun Valo Oy
1994-97 Kainuun Sähkö -konserni

1993 Kainuun Valo Oy
1994-97 Kainuun Sähkö -konserni

1993 Kainuun Valo Oy
1994-97 Kainuun Sähkö -konserni

TULOSLASKELMA

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
LIKEVAIHTO	282 792	284 621	240 179	242 448
Liiketoiminnan muut tuotot	889	2 012	1 975	3 102
Valmistus omaan käyttöön	23 099	22 622	20 770	17 365
Kulut				
Energian ostot	164 428	178 376	137 420	148 776
Aine-, tarvike- ja tavaraostot	14 238	13 826	13 422	13 220
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	1 049	270	256	652
Ulkopuoliset palvelut	16 453	15 575	14 917	10 794
Henkilöstökulut	41 597	42 458	36 466	37 267
Vuokrat	8 373	7 993	6 134	5 793
Muut kulut	8 607	7 785	8 003	7 160
	254 746	266 284	216 617	223 661
KÄYTTÖKATE	52 034	42 972	46 307	39 254
Poistot suunnitelman mukaan	28 387	27 371	25 061	24 160
LIKEVOITTO	23 647	15 600	21 246	15 094
Rahoitustuotot ja kulut				
Osinkotuotot	105	110	220	110
Muut rahoitustuotot	1 723	1 640	1 555	1 444
Korkokulut	1 018	1 620	1 018	1 620
Muut rahoituskulut	119	123	119	123
	691	7	638	-189
VOITTO ENNEN SATUNNAISERIÄ, VARAUKSIA JA VEROJA	24 338	15 608	21 884	14 905
Satunnaiset kulut	1 558		1 558	
VOITTO ENNEN VARAUKSIA JA VEROJA	22 781	15 608	20 326	14 905
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)			-12 095	-10 828
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			5 745	
Välittömät verot				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	4 405	1 258	3 936	1 171
Laskennallisen verovelan muutos	2 030	3 141		
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	1 029	301		
Vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutoksesta siirto omaan pääomaan	4 779	7 886		
VOITTO TILIKAUDELTA	10 538	3 021	10 040	2 906

VASTAAVAA (1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	8 827	8 823	8 813	8 803
Muut pitkävaikutteiset menot	250	59	250	59
Ennakkomaksut		218		218
	9 077	9 100	9 062	9 079
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	4 941	5 048	4 941	5 048
Rakennukset ja rakennelmat	38 516	42 129	33 710	37 240
Verkosto	231 176	229 428	201 390	198 932
Tuotannolliset koneet ja laitteet	9 049	3 089	417	438
Muut koneet ja kalusto	26 131	27 564	24 543	25 613
Muut aineelliset hyödykkeet	618	653	618	653
Keskeneräiset omat työt	1 074	9 489	879	3 876
Käyttöomaisuusvarasto	3 272	3 538	2 797	3 053
	314 776	320 937	269 294	274 852
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Tytäryhtiöosakkeet			7 148	7 148
Osakkeet ja osuudet	11 055	10 307	11 027	10 278
	11 055	10 307	18 175	17 427
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS				
Vaihto-omaisuus				
Öljyvarasto	1 094	1 878		
Keskeneräiset projektit	1 401	189	1 401	189
	2 495	2 066	1 401	189
Saamiset				
Myyntisaamiset	45 170	47 334	42 951	44 297
Liittymismaksusaamiset	908	587	908	587
Lainasaamiset	336	386	269	368
Siirtosaamiset	3 706	1 738	3 661	1 340
Muut saamiset	64	56	64	52
	50 184	50 101	47 853	46 643
Rahat ja pankkisaamiset	65 648	55 146	56 733	51 036
VASTAAVAA YHTEENSÄ	453 235	447 656	402 518	399 226

VASTATTAVAA (1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
OMA PÄÄOMA				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma	7 968	7 968	7 968	7 968
Vararahasto	33 219	33 219	33 219	33 219
	41 186	41 186	41 186	41 186
Vapaa oma pääoma				
Vapaaehtoisista varauksista omaan pääomaan siirretty osuus	91 376	86 597		
Edellisten tilikausien voitto	2 853	7	2 856	6
Tilikauden voitto	10 538	3 021	10 040	2 906
Muu oma pääoma		3 222		3 231
	104 767	92 848	12 896	6 144
Liittymismaksut (siirtokelpoiset)	38 885	38 206		
VÄHEMMISTÖOSUUS	8 508	7 478		
VARAUKSET				
Kertynyt poistoero			126 253	114 158
Vapaaehtoiset varaukset				5 745
Siirtymävaraus				
VIERAS PÄÄOMA				
Liittymismaksut (palautettavat)	176 762	170 761	176 884	170 883
Pitkäaikainen				
Lainat rahalaitoksilta	5 500	6 500	5 500	6 500
Eläkelainat	195	18 110	195	18 110
Laskennallinen verovelka	35 928	33 898		
	41 623	58 508	5 695	24 610
Lyhytaikainen				
Lainat rahalaitoksilta	1 000	1 000	1 000	1 000
Eläkelainat (vuosilyhennykset)	15	1 363	15	1 363
Ostovelat	21 348	24 843	21 134	23 422
Siirtovelat	9 867	7 192	8 892	6 695
Muut lyhytaikaiset velat	9 274	4 272	8 563	4 021
	41 504	38 669	39 604	36 500
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	453 235	447 656	402 518	399 226

KASSAVIRTALASKELMA

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
LIIKETOIMINTA				
Tulorahoitus				
Liikevoitto	23 647	15 600	21 246	15 094
Poistot	28 387	27 371	25 061	24 160
Rahoitustuotot ja -kulut	691	7	638	-189
Verot	-4 405	-1 258	-3 936	-1 171
	48 321	41 721	43 008	37 894
Käyttöpääoman muutos				
Vaihto-omaisuuden				
lisäys (-), vähennys (+)	-429	-554	-1 212	-189
Lyhytaikaiset liikesaamiset,				
lisäys (-), vähennys (+)	-133	-5 669	-1 308	-5 293
Korottomat lyhytaikaiset velat,				
lisäys (+), vähennys (-)	4 183	4 672	4 452	3 495
	3 621	-1 551	1 932	-1 987
Liiketoiminnan kassavirta	51 942	40 170	44 940	35 907
INVESTOINNIT				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-38 035	-26 366	-35 318	-20 854
Käyttöomaisuuden myyntitulot	13 527	3 014	13 525	2 906
Investointien kassavirta	-24 509	-23 352	-21 792	-17 948
Kassavirta ennen rahoitusta	27 433	16 818	23 148	17 959
RAHOITUS				
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-), vähennys (+)	49	-30	99	-53
Pitkäaikaisten velkojen vähennys (-)	-20 263	-2 377	-20 263	-2 377
Liittymismaksut	6 680	5 556	6 001	5 120
Osingonjako	-3 297	-1 195	-3 187	-1 195
Muut rahoituserät	-100		-100	
Rahoituksen kassavirta	-16 931	1 954	-17 450	1 495
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)	10 502	18 772	5 697	19 454
Taseen mukainen likvidien varojen lisäys	10 502	18 772	5 697	19 454

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Kainuun Sähkö –konsernin tilinpäätökseen on yhdistetty Kajaanin Lämpö Oy, josta Kainuun Sähkö Oyj omistaa 51 %.

Konsernitiilinpäätös on laadittu hankintamenomennelällä. Konsernin sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset saamiset ja velat on eliminoitu. Aktivointien osalta vähäisiä katteita ei ole eliminoitu.

Vähemmistöosuus konsernin tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu ennen yhtiöiden välisten liiketapahtumien sekä saatavien ja velkojen eliminointia. Tytäryhtiö Kajaanin Lämpö Oy ostaa talous- ja hallintopalvelut emoyhtiöltä omakustannushintaan.

VUOKRAT

Konsernin tuloslaskelman vuokriin sisältyy Kajaanin kaupungille maksettuja vuokria Kainuun Voima Oy:n voimantuotantokapasiteetista 7 313 154 markkaa.

SATUNNAISET KULUT

Konsernin satunnaisiin menoihin sisältyy Kestilän toimipisteen myynnistä aiheutunut myyntitappio 1 557 501 markkaa.

LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyy Finntech Oy/ Motivan avustus Tytyväinen sähkölämmittäjä -projektiin 71 500 markkaa, vuokratuloja 512 543 markkaa ja saatuja koulutuskorvauksia 80 770 markkaa.

VAIHTO-OMAISUUS

Öljyvaraston arvo on merkitty taseeseen muuttuvaan hankintamenoön tai sitä alhaisempaan todennäköiseen myyntihintaan alimman arvon periaatteen mukaisesti.

Vaihto-omaisuus käsittää myös Venäjän keskeneräisten sähköistysprojektien – Latvajärvi ja Repola – kulut.

KÄYTTÖOMAISUUS JA POISTOT

Käyttöomaisuus on aktivoitu välittömien hankinta- ja valmistusmenojen suuruisena. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu konsernissa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeen taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina, paitsi apporttina siirtyneen verkoston poisto on laskettu degressiivisin poistoin 20 vuodessa, alkuperäisestä hankintahinnasta. Emoyhtiön poistot kasvoivat 0,9 miljoonalla markalla ja kokonaispoistoja tehtiin 37 miljoonaa markkaa, mikä oli 84 % elinkeinoverolain enimmäispoistoista. Konsernin kokonaispoistot olivat 83 % elinkeinoverolain enimmäispoistoista.

Kainuun Sähkö Oyj:n tuulivoimalatutkimuksen kehittämismenoja on aktivoitu 145 196,49 markkaa.

SIIRTYMÄVARAUS

Siirtymävaraus 5,7 miljoonaa markkaa käytettiin uusien investointien hankintamenojen kattamiseen.

ELÄKEJÄRJESTELYT

Kainuun Sähkö Oyj:n ja sen tytäryhtiön lakisääteinen ja vapaaehtoinen eläketurva on järjestetty Eläke-Varmassa ja Eläkevakuutusyhtiö Novassa.

PAKOLLISET VARAUKSET

Konsernissa ei ole pakollisia varauksia.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
Liikevaihto				
Sähkö	239 922	242 136	240 179	242 448
Lämpö	42 871	42 485		
Yhteensä	282 792	284 621	240 179	242 448
Henkilöstön määrä				
Henkilöitä palveluksessa keskimäärin 1.1.-31.12.	188	199	165	175
Henkilöstökulut				
Palkat	30 438	30 762	26 668	26 887
Luontaisetujen raha-arvo	86	93	83	89
Eläkekulut	6 896	7 569	5 984	6 683
Muut henkilösivukulut	3 911	3 739	3 568	3 399
Vapaaehtoiset kulut	647	473	543	388
Yhteensä	41 979	42 636	36 845	37 447
Aktivoidut palkat ja henkilöstökulut	4 741	4 340	4 116	3 641
Johdon palkat ja palkkiot				
Hallitus ja toimitusjohtaja	1 099	1 044	725	692
Muu henkilöstö	30 310	30 172	26 816	26 585
Tilikauden maksetut kokonaispalkat	31 409	31 215	27 542	27 277
Suunnitelman mukaiset poistot				
Aineettomista oikeuksista	811	729	805	724
Muista pitkävaikutteisista menoista	27	5	27	5
Rakennuksista ja rakennelmista	1 501	1 530	1 310	1 346
Verkostosta	17 905	17 539	15 951	15 597
Tuotannollisista koneista ja laitteista	380	224	20	20
Muista koneista ja kalustosta	7 728	7 311	6 913	6 432
Muista aineellisista hyödykkeistä	35	35	35	35
Yhteensä	28 387	27 371	25 061	24 160
Varausten muutos				
Poistoeron muutos:				
Aineettomista oikeuksista	385	422	385	421
Rakennuksista ja rakennelmista	840	221	704	63
Verkostosta	10 705	10 338	11 660	10 249
Tuotannollisista koneista ja laitteista	1 880	288	10	23
Muista koneista ja kalustosta	-823	-93	-672	31
Muista aineellisista hyödykkeistä	7	42	7	42
Yhteensä	12 994	11 218	12 095	10 828
Vapaaehtoisten varausten vähennys	5 745		5 745	
Yhteensä	7 249	11 218		
Varausten jakaminen konsernissa				
Varausten oman pääoman osuus	4 779	7 886		
Laskennallinen verovelka	2 030	3 141		
Vähemmistöosuus	441	191		
Yhteensä	7 249	11 218		
Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina kaikille muille omaisuuslajeille paitsi apporttina siirtyneelle sähköverkostolle degressiivisinä poistoina alkuperäisestä hankintahinnasta.				

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
Kertynyt poistoero 31.12.				
Aineettomista oikeuksista	2 998	5	2 995	2
Muista pitkävaikutteisista menoista	2	2 611	2	2 611
Rakennuksista ja rakennelmista	7 890	7 050	7 323	6 619
Verkostosta	104 018	93 313	105 989	94 329
Tuotannollisista koneista ja laitteista	3 776	1 895	348	338
Muista koneista ja kalustosta	9 733	10 556	9 698	10 370
Muista aineellisista hyödykkeistä	-104	-111	-104	-111
Yhteensä	128 313	115 320	126 253	114 158
Siirtymävaraus		5 745		
Varaukset yhteensä	128 313	121 065		
Varausten jakaminen konsernissa				
Varausten oman pääoman osuus	91 376	86 597		
Laskennallinen verovelka	35 928	33 898		
Vähemmistöosuus	1 010	569		
Yhteensä	128 313	121 065		
Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:				
Alueverkon johtoalueiden korvaukset		20 vuotta	20 vuotta	
Muut johtoalueiden korvaukset		18 vuotta	18 vuotta	
ATK-ohjelmistot		5 vuotta	5 vuotta	
Maapohjan vuokra		25 vuotta	25 vuotta	
Muut pitkävaikutteiset menot		10 vuotta	10 vuotta	
Polttoainesäiliöt ja kevyet rakennelmat		12 vuotta	12 vuotta	
Varasto-, työpaja-, talousrakennukset ja piha-asfaltit		25 vuotta	25 vuotta	
Toimistorakennukset, väestönsuojat ja tuotannolliset rakennukset		35-15 vuotta	35 vuotta	
Asuinrakennukset		50 vuotta	50 vuotta	
Siirtojohdot, sähköasemat, jakeluverkko (historia)		20 vuotta	20 vuotta	
Siirtojohdot, sähkö		25 vuotta	25 vuotta	
Jakeluverkko		18 vuotta	18 vuotta	
Alueverkko, ostettu		20 vuotta	20 vuotta	
Apporttina siirtynyt verkosto, degrees. poisto		20 vuotta	20 vuotta	
Tuotannolliset koneet ja laitteet		30-5 vuotta	30 vuotta	
Työkoneet, kuljetuskalusto, ATK-laitteet ja konttori-, kiinteistö- ja muu kalusto		8-2 vuotta	5 vuotta	
Sähkön mittauslaitteet, rakennusten laitteet		10-3 vuotta	10 vuotta	
Ohjaus- ja viestijärjestelmät		8-4 vuotta	8 vuotta	
Voimalaitoksen padot, kanavat ja laitteet		30 vuotta	30 vuotta	
Lämpöverkko		30-18 vuotta		
Lämmönmittalaitteet		10-5 vuotta		

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
Satunnaiset kulut				
Kestilä Töllin myynti, tappiot				
Tontti	74		74	
Varasto	317		317	
Toimitalo	1 133		1 133	
Rakennusten laitteet	30		30	
Asfaltti	4		4	
Yhteensä	1 558	55	1 558	55
Liiketoiminnan muut tuotot				
Vuokratulot	513	477	712	683
Saadut korvaukset	81	44	75	34
Avustukset	87	125	87	125
Muut tulot Kajaanin Lämpö Oy:ltä			893	893
Muut tulot	209	1 367	209	1 366
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	889	2 012	1 975	3 102
Vuokrat				
Vuokrat Kajaanin kaupungille	7 313	7 216	5 119	5 051
Muut vuokrat	1 060	778	1 015	742
Vuokrat yhteensä	8 373	7 993	6 134	5 793
Verot				
Tilikaudelta			3 932	1 163
Aikaisempien tilikausien verot			4	8
Verot yhteensä			3 936	1 171
Laskennallisen verovelan muutos	2 030	3 141		
AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	11 844	10 838	11 815	10 824
Lisäykset 1.1.-31.12.	815	1 006	815	991
Hankintameno 31.12.	12 659	11 844	12 630	11 815
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	3 832	3 021	3 817	3 012
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 827	8 823	8 813	8 803
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	79	79	79	79
Lisäykset 1.1.-31.12.	218		218	
Hankintameno 31.12.	296	79	296	79
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	47	20	47	20
Kirjanpitoarvo 31.12.	250	59	250	59
Ennakkomaksut				
		218		218
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	5 048	4 884	5 048	4 884
Lisäykset 1.1.-31.12.	22	214	22	214
Vähennykset 1.1.-31.12.	129	50	129	50
Hankintameno 31.12.	4 941	5 048	4 941	5 048

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	51 307	51 050	46 030	45 849
Lisäykset 1.1.-31.12.	1 347	257	1 239	180
Vähennykset 1.1.-31.12.	4 287		4 287	
Hankintameno 31.12.	48 367	51 307	42 982	46 030
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	9 851	9 178	9 272	8 790
Kirjanpitoarvo 31.12.	38 516	42 129	33 710	37 240
Rakennusten hankintamenoon sisältyvät arvonorotukset Arvonorotukset 1.1. ja 31.12.	4 200	4 200	4 200	4 200
Verkosto				
Hankintameno 1.1.	317 152	307 088	280 913	271 232
Lisäykset 1.1.-31.12.	19 653	10 178	18 408	9 794
Vähennykset 1.1.-31.12.		114		114
Hankintameno 31.12.	336 805	317 152	299 321	280 913
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	105 629	87 724	97 931	81 980
Kirjanpitoarvo 31.12.	231 176	229 428	201 390	198 932
Tuotannolliset koneet ja laitteet				
Hankintameno 1.1.	3 901	4 009	609	609
Lisäykset 1.1.-31.12.	6 340			
Vähennykset 1.1.-31.12.		109		
Hankintameno 31.12.	10 240	3 901	609	609
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	1 191	812	191	171
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 049	3 089	417	438
Muut koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	63 824	57 905	59 339	53 665
Lisäykset 1.1.-31.12.	6 409	6 054	5 955	5 810
Vähennykset 1.1.-31.12.	408	136	407	136
Hankintameno 31.12.	69 824	63 824	64 888	59 339
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	43 693	36 259	40 345	33 727
Kirjanpitoarvo 31.12.	26 131	27 564	24 543	25 613
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	3 068	3 068	3 068	3 068
Hankintameno 31.12.	3 068	3 068	3 068	3 068
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	2 450	2 415	2 450	2 415
Kirjanpitoarvo 31.12.	618	653	618	653
Keskeneräiset omat työt				
Kirjanpitoarvo 1.1.	9 489	1 204	3 876	388
Lisäykset 1.1.-31.12.	23 099	22 622	20 770	17 365
Vähennykset 1.1.-31.12.	31 514	14 338	23 767	13 877
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 074	9 489	879	3 876
Käyttöomaisuusvarasto				
Kirjanpitoarvo 1.1.	3 538	4 173	3 053	3 705
Lisäys 1.1.-31.12.		17		
Vähennys 1.1.-31.12.	266	652	256	652
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 272	3 538	2 797	3 053

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
Tytäryhtiöosakkeet ja liittymismaksut				
Kirjanpitoarvo 1.1. ja 31.12.			7 148	7 128
Lisäykset 1.1.-31.12.				20
Kirjanpitoarvo 31.12.			7 148	7 148
Muut osakkeet ja osuudet				
Kirjanpitoarvo 1.1.	10 307	12 123	10 278	12 094
Lisäykset 1.1.-31.12.	12 132	790	12 132	790
Vähennykset 1.1.-31.12.	11 383	2 606	11 383	2 606
Kirjanpitoarvo 31.12.	11 055	10 307	11 027	10 278
Koneet ja laitteet (suoritetuotanto)				
Kiinteiden lämpökeskusten koneet ja laitteet ja tehdasvalmisteiset lämpökeskukset	8 631	2 651		
Voimalaitoksen tuotantokoneet	417	438	417	438
Hankintamenojen poistamaton osa yhteensä	9 049	3 089	417	438
Käyttöomaisuuden verotusarvot				
Maa- ja vesialueet	5 071	4 110	5 071	4 110
Rakennukset ja rakennelmat	40 986	40 942	38 798	38 240
Osakkeet ja osuudet	5 357	7 091	5 324	7 078
Yhteensä	51 414	52 143	49 192	49 427

KONSERNIN JA EMOYHTIÖN OMISTAMAT OSAKKEET JA OSUUDET

Tytäryhtiö	Emoyhtiön omistus- osuus-%	Emoyhtiön omistamien osakkeiden/osuuksien			Viimeksi laaditun tilinp. muk. voitto 1 000 mk	Oma pääoma 1 000 mk
		Kpl	Nimellisarvo 1 000 mk	Kirjanpitoarvo 1 000 mk		
Kajaanin Lämpö Oy, Kajaani	51,00	1 530	1 530	7 026	1 202	15 019
Emoyhtiön omistamat muut osakkeet ja osuudet	Omistus- osuus-%	Kpl	Nimellisarvo 1 000 mk	Kirjanpitoarvo 1 000 mk		
Tietosavo Oy	4,36	21 650	217	388		
Kiinteistö Oy Rantaruka 1	6,73	70	1	517		
Lapin Sähkövoima Oy	8,81	125 394	125	9 595		
Muut				288		
Yhteensä				10 789		
Osakkeet ja osuudet yhteensä				17 815		

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
Vaihto-omaisuus				
Keskeneräiset tuotteet				
Kirjanpitoarvo 1.1.	189		189	
Muutos	1 212	189	1 212	189
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 401	189	1 401	189
Öljyvarasto				
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 878	1 513		
Muutos	-783	365		
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 094	1 878		
Vaihto-omaisuus yhteensä	2 495	2 066	1 401	189
Saamiset				
Saamiset, jotka eräännyvät maksettaviksi 1 vuoden tai pitemmän ajan kuluttua				
	336	386	269	368
Saamiset ja velat konserniyritykset				
Myyntisaamiset			3 330	3 606
Lyhytaikaiset ostovelat			48	10
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma 1.1.	7 968	7 968	7 968	7 968
Osakepääoma 31.12.	7 968	7 968	7 968	7 968
Vararahasto 1.1.	33 219	33 219	33 219	33 219
Vararahasto 31.12.	33 219	33 219	33 219	33 219
Sidottu oma pääoma 31.12. yhteensä	41 186	41 186	41 186	41 186
Vapaa oma pääoma				
Käyttöraho 1.1.	3 222	3 222	3 231	3 231
Käyttörahoaston siirto voittovaroihin	3 222		3 231	
Vapaa oma pääoma 31.12.		3 222		3 231
Voittovar 1.1.	3 029	1 203	2 912	1 201
Vapaaehtoisista varauksista omaan pääomaan siirretty osuus	91 376	86 597		
Jaettu osinkoa	3 297	1 195	3 187	1 195
Siirto käyttörahoastosta	3 222		3 231	
Yleishyödylliset lahjoitukset	100		100	
Tilikauden voitto	10 538	3 021	10 040	2 906
Voittovar 31.12.	104 767	89 626	12 896	2 912
Oma pääoma yhteensä	104 767	92 848	12 896	6 144

(1 000 mk)	Konserni		Emoyhtiö	
	1997	1996	1997	1996
Liittymismaksut				
Arvo 1.1.1997	38 206	37 750		
Lisäys 1.1.-31.12.1997	680	456		
Arvo 31.12.1997	38 885	38 206		
Liittymismaksut kirjattu Kajaanin Lämpö Oy:ssä oman pääoman erään ja Kainuun Sähkö Oyj:ssä vieraan pääoman erään.				
VASTUUT				
Omasta velasta				
Kiinnitykset käyttöomaisuuteen			100	100
Yrityskiinnitykset			10 000	10 000
Vapaaehtoiset varaukset				
Siirtymävaraus				5 745
-laskennallinen verovelka				1 609
Kajaanin kaupungin kanssa tehdystä vuokrasopimuksesta				
Konserni on pitkäaikaisella vuokrasopimuksella sitoutunut vastaamaan Kainuun Voima Oy:n Kajaanin kaupungilta vuokrattua 50 %:n osuutta vastaavista kiinteistä kustannuksista ja vieraan pääoman osuudesta.				
Pitkäaikainen vieras pääoma Kainuun Voima Oy:n taseessa 31.12.1997 on 310,7 milj. markkaa.				
Lapin Sähkövoima Oy				
Lapin Sähkövoima Oy:n osakkeista valtiolle osto-optiosta maksettavat maksuerät 30.4.1998 16 607 264 mk ja 30.4.1999 16 607 264 mk, eli yhteensä 33 214 528 mk, sekä valtion antaman rahoituksen korot jaksotettuna.				

LIIKETOIMINTOJEN ERIYTTÄMISEN LIITETIEDOT (Kainuun Sähkö Oyj)

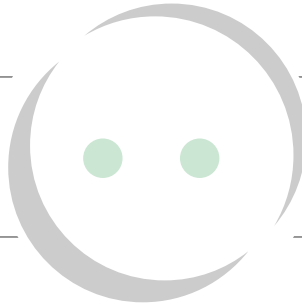
Tuloslaskelma

(1 000 mk)	Verkkotoiminta		Sähkönmyynti	
	1997	1996	1997	1996
LIKEVAIHTO	85 809	83 742	155 389	161 155
Liiketoiminnan muut tuotot	1 926	2 936	64	169
Valmistus omaan käyttöön	20 770	17 365		
Kulut				
Aine-, tarvike- ja tavaraostot	26 857	26 857	128 406	140 556
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	218	406	4	41
Ulkopuoliset palvelut	13 044	9 219	1 324	1 130
Henkilöstökulut	28 599	29 196	4 940	5 532
Vuokrat	933	664	5 909	5 847
Muut kulut	5 311	4 793	2 272	2 080
	74 962	71 135	142 854	155 186
KÄYTTÖKATE	33 543	32 908	12 598	6 139
Poistot suunnitelman mukaan	25 042	24 104	18	55
LIKEVOITTO	8 501	8 804	12 580	6 083
Rahoitustuotot ja kulut				
Osinkotuotot	104	54	116	57
Muut rahoitustuotot	170	175	1 376	1 258
Korkokulut	1 018	1 620		
Muut rahoituskulut	119	123		
	-863	-1 515	1 492	1 315
VOITTO ENNEN SATUNNAIS- ERIÄ, VARAUKSIA JA VEROJA	7 637	7 289	14 072	7 398
Satunnaiset kulut	1 558			
VOITTO ENNEN VARAUKSIA JA VEROJA	6 080	7 289	14 072	7 398

Tase, verkkotoiminta**VASTAAVAA**

(1 000 mk)

	1997	1996
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	8 813	8 803
Muut pitkävaikutteiset menot	250	59
Ennakkomaksut		218
	9 062	9 079
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 941	5 048
Rakennukset ja rakennelmat	33 710	37 240
Verkosto	201 390	198 932
Muut koneet ja kalusto	24 543	25 613
Keskeneräiset omat työt	879	3 876
Käyttöomaisuusvarasto	2 797	3 053
	268 259	273 761
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Tytäryhtiöosakkeet	7 148	7 148
Osakkeet ja osuudet	1 432	1 350
	8 580	8 499
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAIUUUS		
Saamiset		
Myyntisaamiset	13 978	13 956
Liittymismaksusaamiset	908	587
Muut lainasaamiset	269	368
Siirtosaamiset	1 574	1 001
Muut saamiset	22	46
	16 751	15 958
Lainasaamiset eriytetyiltä liiketoiminnoilta	50 000	50 000
Rahat ja pankkisaamiset	4 482	6 188
VASTAAVAA YHTEENSÄ	357 134	363 485

VASTATTAVAA (1 000 mk)	1997	1996
OMA PÄÄOMA		
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma	7 118	7 118
Vararahasto	33 219	33 219
	40 336	40 336
Vapaa oma pääoma		
Edellisten tilikausien tappio	-3 539	
Tilikauden tappio	-270	-3 539
	-3 809	-3 539
VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	126 009	113 931
Siirtymävaraus		5 745
	126 009	119 676
LIITTYMISMAKSUT	176 884	170 883
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahalaitoksilta	5 500	6 500
Eläkelainat	195	18 110
	5 695	24 610
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	1 000	1 000
Eläkelainat (vuosilyhennykset)	15	1 363
Ostovelat	4 144	3 295
Siirtovelat	3 372	3 816
Muut lyhytaikaiset velat	3 488	2 045
	12 019	11 519
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	357 134	363 485

LIIKETOIMINTOJEN ERIYTTÄMISEN LISÄTIEDOT (Kainuun Sähkö Oyj)

LIIKETOIMINTOJEN ERIYTTÄMISEN PERUSPERIAATTEET

Kullekin liiketoiminnalle kohdistetaan kokonaan sille kuuluvat resurssit. Yhteiset resurssit kohdistetaan verkotoiminnalle, joka niitä pääasiallisesti käyttääkin. Verkotoiminta vuokraa yhteisiä resursseja sisäisellä veloituksella muille liiketoiminnoille.

TULOSLASKELMA

Tuloslaskelman eriytetyt tuotot kertyvät eriytettyjen, julkistettujen tuotehinnastojen pohjalta.

Tuloslaskelman kulujen jakoperusteet pohjautuvat sisäisen laskennan toiminnoille rakennettuihin aiheuttamisperiaatteen mukaisiin jakoperusteisiin. Merkittävien osa toiminnoista on kohdistettavissa kokonaan asianomaiseen liiketoimintaan, esim. sähkön ostoa sähkön myyntitoiminnalle. Osalle toiminnoista on annettu asiantuntijoiden arvion mukainen prosenttijako, esim. sähkölaskutus 50 % sähkön myyntiliiketoiminnalle. Loput toiminnoista kohdistetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisella kohdistustekijällä, esim. liiketoimintojen työaika.

Kainuun Voima Oy:n voimantuotannon vuokraaminen Kajaanin kaupungilta

Kainuun Sähkö -konserni on vuokrannut pitkäaikaisella sopimuksella (vuosiksi 1994-2043) Kajaanin kaupungilta sen omistaman 50 %:n osuuden Kainuun Voima Oy:n voimantuotantokapasiteetista. Vuokrasopimuksen perusteella konserni on sitoutunut vastaamaan vuokrattua 50 %:n osuutta vastaavista Kainuun Voima Oy:n kiinteistä kustannuksista ja vieraan pääoman osuudesta. Kainuun Voima Oy omistaa pääpoltoaineinaan turvetta ja puuta käyttävän höyryvoimalaitoksen sekä kolme vesivoimalaitosta Kajaaninjoesta.

Kainuun Voima Oy:n kustannusten jako sähkölle ja kaukolämmölle

Kainuun Voima Oy:n kustannusten jako Kainuun Sähkö Oyj:n ja Kajaanin Lämpö Oy:n kesken on määritetty Kajaanin kaupungin kanssa vuonna 1993 laaditussa sopimuksessa Kainuun Valo Oy:n ja Kajaanin energialai-

toksen toimintojen yhdistämisestä. Sopimuksen mukaan vesivoiman kustannukset kohdistetaan kokonaisuudessaan sähkölle ja höyryvoimalaitoksen kustannukset jaetaan sähkölle ja kaukolämmölle siten, että molemmat tuotteet hyötyvät yhteistuotannon kannattavasta harjoittamisesta tasapuolisesti.

Muuttuvat kustannukset jaetaan sähkölle ja kaukolämmölle polttoaineen käyttöä vastaavasti. Kiinteiden kustannusten jako sähkölle ja kaukolämmölle perustuu Energia-Ekono Oy:n vuonna 1992 Lämpölaitosyhdistys ry:lle tekemään raporttiin "Kustannusten jako eri tuotteille energialaitoksissa". Kiinteiden kustannusten jakosuhte on määritelty siten, että sähkö- ja kaukolämpötoiminnot hyötyisivät voimalaitoksen pitoaikana

yhtä paljon yhteistuotannosta verrattuna vaihtoehtoiseen energianhankintaan. Kainuun Voiman kiinteiksi kustannuksiksi katsotaan voimayhtiön veloittamat pääomakulut ja muut kiinteät käyttökulut sekä voimayhtiöosuuden käytöstä Kajaanin kaupungille maksettava vuokra. Hyödyn tasaavaksi jakosuhteeksi kiinteiden kustannusten osalta on laskettu 70/30 eli sähkön myyntiliiketoiminnalle kohdistetaan 70 % höyryvoimalaitoksen kiinteistä kustannuksista ja voimayhtiöosuuden vuokrasta.

TASE

Taseen jakoperusteet on rakennettu tase-erittäin aiheuttamisperiaatteen pohjalta. Merkittävin osa tase-eristä on kohdistettavissa kokonaan asianomaiseen liiketoimintaan, esim. verkosto verkotoimintaan. Vähäinen osa tase-eristä kohdistetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisella kohdistustekijällä, esim. liiketoimintojen liikevaihto. Osakepääoma on jaettu vastaavien suhteessa. Vararahasto ja vapaa oma pääoma on jaettu kertymishistorian perusteella.

SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN LASKENTAPERUSTEET

Eriyttämisen suunnitelman mukaiset poistot on laskettu samoin perustein kuin Kainuun Sähkö Oyj:n suunnitelman mukaiset poistot.

VERKKOTOIMINNAN TUNNUSLUVUT

Henkilökunnan lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana	137
Investoinnit tase-erittäin (1000 mk)	
Aineettomat oikeudet	815
Verkosto	17 114
Koneet ja kalusto	4 721
Muut investoinnit	2 927
<u>Yhteensä .....</u>	<u>25 577</u>
Sijoitetun pääoman tuotto-% *)	2,5

*) Tunnusluku on laskettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen mukaisesti:

$$\frac{\text{tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{korkokulut ja muut rahoituskulut}}{\text{sijoitettu pääoma}} \times 100$$

(vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Sijoitettu pääoma =
korolliset velat + arvostuserät + varaukset (pakolliset, vapaaehtoiset ja poistoero) + oma pääoma + liittymismaksut (palautettavat ja siirtokelpoiset)

Kajaanissa 25. päivänä
helmikuuta 1998

KAINUUN SÄHKÖ OYJ

Hallitus

Erkki Airaksinen

Timo Korhonen

Asta Tolonen

Lars Enslöf

Eino Majava

Timo Pylvänen
toimitusjohtaja

Pentti Hakulinen

Raimo Piirainen

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti.
Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Kajaanissa 27. päivänä
helmikuuta 1998

Tilintarkastajien Oy – Ernst & Young
KHT-yhteisö

Ero Huusko

KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Kainuun Sähkö Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Kainuun Sähkö Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.1997. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja

riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys taseen mukaisen vapaan oman pääoman käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Olemme tutustuneet yhtiön hallituksen laatimiin tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyihin eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmiin, taseisiin ja lisätietoihin. Lausuntonamme esitämme, että ne on laadittu sähkömarkkinalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

Kajaanissa 27. helmikuuta 1998

Tilintarkastajien Oy - Ernst & Young
KHT-yhteisö

Eero Huusko
KHT

